

Grey Scale #13

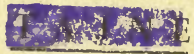
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. SWIERCZEWSKIEGO

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr 17

ZESZYT TAKTYCZNY
2(19)

WARSZAWA
Luty 1967

036937

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KAPITAŁU SZKOLENIOWEJ
Gen. Broni

036937

58 str

15

13

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. ŚWIERCZEWSKIEGO

DO DZIAŁU
SŁUŻBOWEGO

17

Egz. Nr 17

ZESZYT TAKTYCZNY
2(19)

036937

WARSZAWA

Luty 1967

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. ŚWIERCZEWSKIEGO

036937

58 str

ERRATA

Strona	Wiersz		Jest	Powinno być
	od góry	od dołu		
5		20	wyprowadzić	wprowadzić
21		9	z przygotowanie	z przygotowaniem
23	7		proponuje	proponuję
30	14		Kalumna	Kolumna
34	6		maje	moje

Prot. pniekl. 12657 ju

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. ŚWIERCZEWSKIEGO

**DO DĄTKO
SŁUŻBOWEGO**

T A J N E

Egz. Nr **17**

ZESZYT TAKTYCZNY
2(19)

**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**

36937

W A R S Z A W A
Luty 1967

Materiał do niniejszego Zeszytu został opracowany: do części pierwszej — przez zespół oficerów pod kierunkiem ppłka dypl. Tadeusza ŁOJEWSKIEGO, w składzie: ppłk dypl. Jan GRZELECKI, ppłk dypl. Józef KIEŁB, ppłk dypl. mgr inż. Marian KOZIARSKI, ppłk dypl. Józef MACKIEWICZ, ppłk dypl. Stefan PATAJ, ppłk dypl. Antoni RATAJ; do części drugiej — zespół oficerów pod kierunkiem płka prof. Andrzeja MADEJSKIEGO, w składzie: płk dypl. Daniel KUBAJEWSKI, płk dypl. Antoni WAYDA.

SPIS TREŚCI

Str.

✓ Część pierwsza: „Obrona dywizji zmechanizowanej w warunkach użycia broni masowego rażenia” (Rozwiązanie zadania zamieszczonego w „Zeszytach Taktycznym” nr 1 (18) 1967 r.)

1. Proponowana decyzja dowódcy 15 DZ i uzasadnienie jej niektórych elementów	5
2. Proponowane rozwiązanie zadania przez dowódcę artylerii 15 DZ	14
3. Proponowane rozwiązanie zadania przez szefa saperów 15 DZ :	18
4. Proponowane rozwiązanie zadania przez szefa łączności 15 DZ :	26
5. Proponowane rozwiązanie zadania przez szefa zabezpieczenia chemicznego 15 DZ	27
6. Proponowane rozwiązanie zadania przez kwatermistrza 15 DZ :	30
7. Proponowane rozwiązanie zadania przez pomocnika dowódcy 15 DZ d/s technicznych	33

✓ Część druga: „Pułk zmechanizowany w osłonie tyłów operacyjnych i komunikacji”

1. Niektóre problemy działań przeciwdywersyjnych	38
2. Założenie do tematu: „Pułk zmechanizowany w osłonie tyłów operacyjnych i komunikacji	49

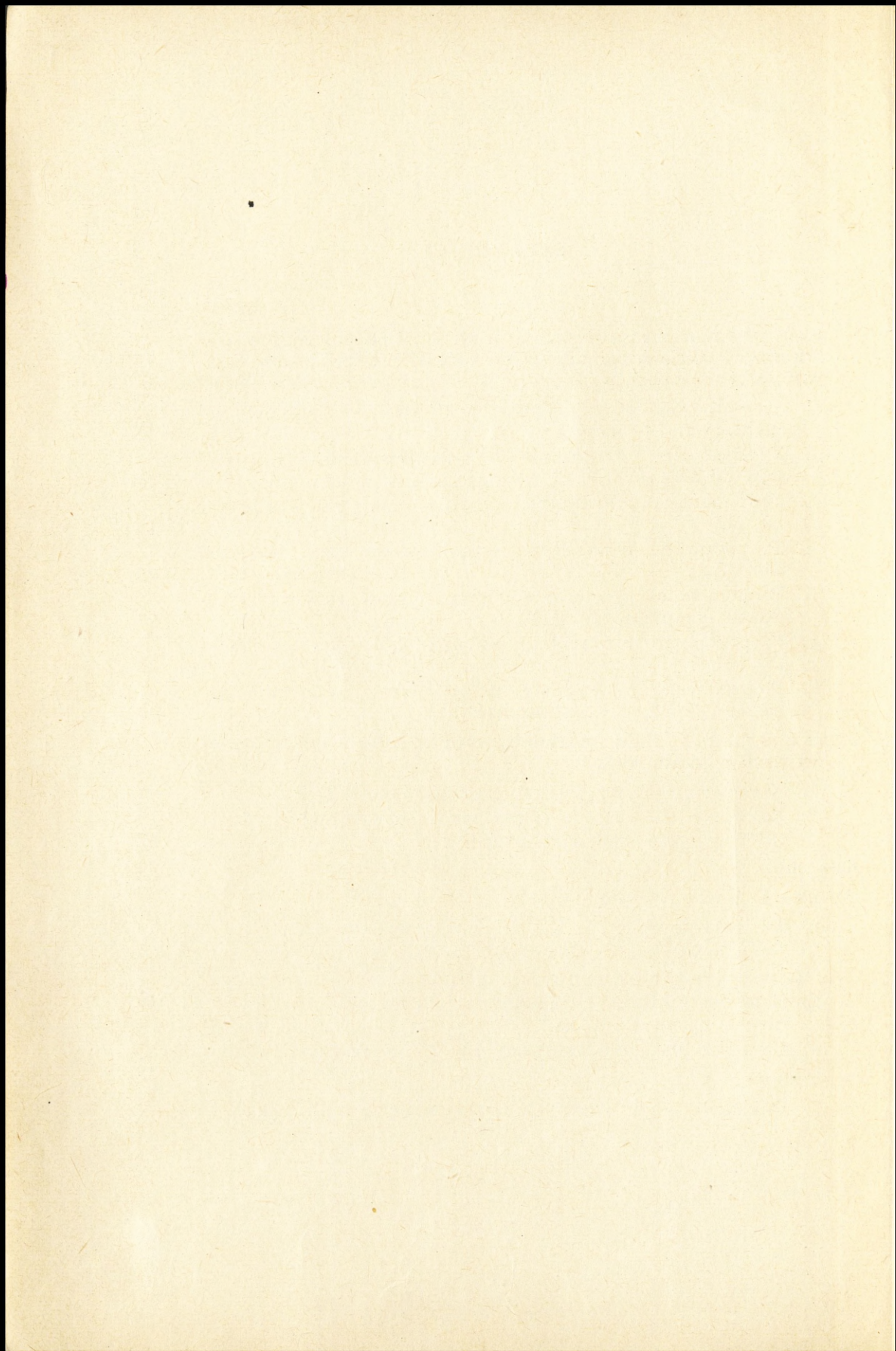
Załączniki:

Do części pierwszej:

- 1) Decyzja dowódcy 15 DZ do obrony w dniu 5.9.
- 2) Prawdopodobne działania npla w dniu 4.9 i w nocy z 4 na 5.9 oraz przewidywane rubieże opóźnienia.
- 3) Schemat łączności przewodowo-radioliniowej 15 DZ w działaniach obronnych.
- 4) Schemat łączności radiowej 15 DZ w działaniach obronnych.

Do części drugiej:

- 1) Położenie wojsk własnych i wiadomości o nplu o 20.00 20.3.

5

Część pierwsza

**OBRONA DYWIZJI ZMECHANIZOWANEJ
W WARUNKACH UŻYCIA BRONI MASOWEGO RAŻENIA**

Rozwiązanie zadania zamieszczonego w „Zeszytcie Taktycznym” nr 1 (18)

Proponowana decyzja dowódcy 15 DZ i uzasadnienie jej niektórych elementów

W Zeszytcie Taktycznym nr 1 (18) zostały opracowane założenia wyjściowe do zadania taktycznego polegającego na wypracowaniu w roli dowódcy 15 DZ decyzji do obrony. Niniejszy zeszyt obejmuje jeden z możliwych wariantów decyzji oraz uzasadnienie jej podstawowych elementów.

1) **DECYZJA DOWÓDCY 15 DZ:**

Na kierunku działania 15 DZ o 14.00 4.9 przeszedł do natarcia 12 KA (USA) prawdopodobnie w składzie dwóch dywizji (4 i 7 DZ). Oceniam, że nieprzyjaciel w dniu 4.9 i w nocy z 4 na 5.9 działając na kierunkach: TROJANÓW (2856), PUZNÓWKA (6038); WILCZYSKA (4662), PARYSÓW (6046) i SARNÓW (4888), LATOWICZ (6654) będzie dążył do rozbicia sił głównych 15 DZ i rozwinięcia powodzenia w dniu 5.9 w celu zerwania przepraw na rz. WISŁA i załamania natarcia sił głównych 3 APanc.

W ciągu mniej więcej półtorej godziny nieprzyjaciel może wyprowadzić do walki siły około brygady — prawdopodobnie pancерnej — na kierunku: WILCZYSKA, PARYSÓW lub TROJANÓW, PUZNÓWKA. Dalsze siły (około jednego — dwóch batalionów) mogą wejść do walki za około dwie — trzy godziny na kierunku: ŁUKÓW, LATOWICZ. Liczę się również z możliwością podejścia w nocy z 4. na 5.9 w rejon 12 KA świeżych sił nieprzyjaciela.

Biorąc pod uwagę postawione dywizji zadanie oraz wytworzoną sytuację zamierzam: do świtu 5.9 opóźnić działanie nieprzyjaciela na kierunkach: TROJANÓW (2856), PUZNÓWKA (6038); WILCZYSKA (4662), PARYSÓW (6046); SARNÓW (4888), LATOWICZ (6654), zwracając szczególną uwagę na otwarte skrzydła sił głównych dywizji. W ciągu nocy z 4 na 5.9 siłami 44 oraz podporządkowanego 12 pz zorganizować obronę w głębi na rubieży OSIECK (5828), POSCHŁA (6042), płu brzeg rz. ŚWIDER, zach brzeg rz. KOSTRZYŃ w gotowości do załamania natarcia nieprzyjaciela od świtu 5.9. Drugi rzut dywizji odtworzyć w składzie: 15 pcz i 45 pz. Główny wysiłek obrony skupić w rejonie: PUZNÓWKA, DĄBRÓWKA (6854), DĘBE WLK. (8430), przewidując manewr części sił na kierunek: STANISŁAWÓW (9436), SIEDLCE (8286).

Przydzieloną na dzień 5.9. broń masowego rażenia wykorzystać do:

- zwalczania środków napadu jądrowego nieprzyjaciela (jeden raketowy pocisk jądrowy, jeden raketowy pocisk chemiczny);
- niszczenia nieprzyjaciela podchodzącego do przedniego skraju obrony (dwa raketowe pociski jądrowe, trzy raketowe pociski chemiczne);
- niszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony (dwa raketowe pociski jądrowe);
- jeden raketowy pocisk chemiczny mieć w odwodzie.

W tym celu:

4700 — 15 pcz o 16.00 4.9 wykona kontratak na kierunku: JAGODNE, WOLA KORYCKA, stwarzając warunki do oderwania się od nieprzyjaciela sił głównych 44 pz i zorganizowania obrony w głębi. W nocy z 4 na 5.9 opóźnia natarcie nieprzyjaciela na kierunkach: KORYTNICA (3239), PUZNÓWKA; WILCZYSKA, PARYSÓW, po czym jako drugi rzut dywizji ześrodkowuje się w rejonie pld HIPOLITÓW (8822), CELINÓW (8030), (wył) PECLIN w gotowości do wykonania kontrataków na kierunkach:

- CHROSNA (6630), KOZŁÓW (6246);
- GRZEBOWILK (7636), WYMYŚLE (6654);
- POREBA (8028), SŁUŻANKA (7038);

lub pogłębienia obrony na rubieży: GLINIANKA (7828), pld MINSK MAZOWIECKI.

Rejon zapasowy: RZAKTA (7830), RUDZIENKO, MALISZEWO (7834);

2300 — 45 pz opóźnia natarcie nieprzyjaciela na kierunkach: SOBOLE (4496), LATOWICZ; ŁUKÓW, JERUZAL (7058), po czym jako drugi rzut dywizji ześrodkowuje się w rejonie MŁĘCIN (9446), JAKUBOW, PRZYTOKA w gotowości do wykonania kontrataków na kierunkach:

- OSINY NW. (8242), SŁUŻANKA;
- SOKOLNIK (7854), CHYŻYNY (6450);
- MROCZKI (9056), OSZCZERZE (9668);
- WYGLĄDÓWEK (9654), BOJMIE (8664)

oraz przejścia części sił do obrony na zach brzegu rz. KOSTRZYŃ na odcinku: OLEKSIN (8264), OSZCZERZE.

Rejon zapasowy: TURZE (9832), STANISŁAWÓW, (wył) STARE POREBY (9849);

2100 — 44 pz z podporządkowanymi siłami 43 pz, wykorzystując działanie 15 pcz, wyprowadza siły główne z walki i do świtu 5.9 przechodzi do obrony rejonu: WARSZAWICE (6020), KOZŁÓW (6246), SKORUPY (7028), z przednim skrajem na rubieży: WARSZAWICE, OSIECK, pld POSCHŁA, pld KOZŁÓW. Po zajęciu rejonu obrony osłania wycofanie się i przejście do drugiego rzutu dywizji 15 pcz.

Główny wysiłek obrony skupia w rejonie pld PUZNÓWKA, KOZŁÓW, CHROSNA (6830). Jest w gotowości do zamknięcia części sił

kierunku: SOBIENIE JEZIORY (5620), KARCZEW (7216). Ugrupowanie bojowe — w dwa rzuty;

23p2
— 12 pz po zlikwidowaniu nieprzyjaciela w m. MIŃSK MAZOWIECKI i CEGŁÓW, do świtu 5.9 przechodzi do obrony rejonu: CHYŻYNY (6448); PŁOMIENIEC (7258), SIENNICA (7442), z przednim skrajem na rubieży: płn brzeg rz. ŚWIDER, WYMYŚLE, PŁOMIENIEC (7258). Po zajęciu rejonu obrony osłania wycofanie się i przejście do drugiego rzutu dywizji 45 pz. Główny wysiłek obrony skupia w rejonie: CHYŻYNY, DĄBRÓWKA, SIENNICA. Ugrupowanie bojowe pułku — w dwa rzuty.

— SD — las (8242);

— ZSD — las (9034).

Pozostałe elementy decyzji — patrz rozwiązanie dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

Uwaga: Decyzja dowódcy 15 DZ przedstawiona jest graficznie na szkicu — patrz załącznik nr 1 i 2 do części pierwszej.

2) UZASADNIENIE DECYZJI.

Z otrzymanego zadania wynika, że 15 DZ, ażeby zapewnić warunki realizacji zamiaru dowódcy 3 APanc, powinna do świtu 6.9 utrzymać rejon, który by nie tylko uniemożliwił wyjście sił głównych 12 KA nieprzyjaciela na pld brzeg rz. BUG, lecz również nie pozwolił mu na prowadzenie skutecznego ognia z podstawowych środków ogniowych na drogi dowozu i ewakuacji oraz przeprawy na rz. WISŁA w rejonie płn WARSZAWA.

Dlatego też wydaje się, że podstawę decyzji dowódcy 15 DZ powinny stanowić: wybór rubieży obrony w głębi i związana z tym konieczność opóźniania dalszego natarcia nieprzyjaciela w dniu 4.9 i w ciągu nocy z 4 na 5.9, wybór rejonu głównego wysiłku obrony, ustalenie ugrupowania bojowego dywizji oraz przewidywany manewr sił i środków na kierunki zagrożone. Przedsięwzięcia te, w powiązaniu z umiejętnym wykorzystaniem posiadanej broni masowego rażenia, powinny stworzyć warunki zapewniające wykonanie postawionego dywizji zadania.

Sytuacja, w jakiej znalazła się 15 DZ o 14.30 4.9, wskazuje na to, że nie jest ona w stanie utrzymać zajmowanych dotychczas rubieży obronnych, ponieważ:

- nieprzyjaciel po wykonaniu zmasowanych uderzeń jądrowych uzyskał zdecydowaną przewagę szczególnie na kierunku: ZADYBIE STARE (3664), PARYSÓW (prawdopodobnie dwie brygady zmehanizowane 4 DZ przeciwko dwu batalionom 44 pz w terenie nie przygotowanym do obrony);
- przewaga ta znacznie wzrosnie, jeżeli nieprzyjaciel za około półtorej godziny wprowadzi świeże siły — prawdopodobnie około brygady pancerniej (odwód 4 DZ);
- zasadnicze siły dywizji zaangażowane są w walce, a będący w odwodzie 15 pcz może być wprowadzony do walki na kierunek

zagrożony za około półtorej do dwóch godzin. Nieprzyjaciel ma warunki na pokonanie w tym czasie oporu pierwszorzutowych batalionów 44 pz, wprowadzenie do walki odwodu 4 DZ i rozwinięcie powodzenia w głąb, wykorzystując obezwładnienie drugiego rzutu 44 pz oraz sił głównych 43 pz bronią jądrową;

- skomplikowaną sytuację dywizji pogarsza fakt, że prowadząc walkę z przeważającymi siłami nieprzyjaciela zmuszona jest ona jednocześnie dokonać niezbędnych przedsięwzięć związanych z likwidacją skutków uderzeń jądrowych;
- teren w rejonie działania dywizji na odcinku szerokości do 55 km, dogodny do rozwijania natarcia, nie jest przygotowany do prowadzenia walki obronnej.

Z drugiej strony odległość do rz. BUG (około 80 km) wskazuje na to, że jeżeli dywizja nie zdoła do świtu 5.9 zorganizować skutecznego oporu na dogodnej rubieży terenowej, to nieprzyjaciel może wyjść na głębokie tyły ugrupowania operacyjnego 3 APanc i zerwać przeprawy na rz. WISŁA.

* * *

Jeśli chodzi o warunki terenowe, to najbardziej dogodnymi do obrony rubieżami w pasie działania dywizji mogłyby być:

- płn brzeg rz. WILGA, STOCZEK ŁUKOWSKI (5866), SIEDLCE;
- OSIECK (5828), POSCHŁA (6042), płn brzeg rz. ŚWIDER, zach brzeg rz. KOSTRZYŃ I LIWIEC;
- płn brzeg rz. ŚWIDER, MIŃSK MAZOWIECKI, MROZY (8054).

Pod względem warunków terenowych rubież pierwsza jest dogodna dlatego, że na blisko 80 km szerokości około 45 km przypada na lasy i zabagnienia i pozwala na skupienie zasadniczych sił dywizji na odcinku szerokości do 35 km. Uwzględnając jednak sytuacje taktyczne, wydaje się, że nie powinno się dążyć do organizacji obrony na tej rubieży, ponieważ:

- dywizja nie dysponuje w tej chwili żadnymi siłami, które mogłyby już przystąpić do organizacji obrony — 15 pcz mógłby przystąpić do organizacji obrony na kierunku najbardziej zagrożonym (ŻELECHÓW, PUZNÓWKA) za około trzy godziny (odległość około 55 km), a 12 pz dopiero w późnych godzinach wieczornych;
- nieprzyjaciel może podejść do ww. rubieży na kierunku: WILCZY-SKA, PARYSÓW za trzy — cztery godziny;
- w wypadku zmanewrowania przez nieprzyjaciela części sił na kierunek: SIEDLCE, STANISŁAWÓW lewe skrzydło dywizji jest otwarte, dogodne do wykonania uderzenia na tyły sił głównych dywizji. Zamknięcie tego kierunku wymagałoby zaangażowania znacznych sił i środków, co w zaistniałej sytuacji jest wręcz niemożliwe.

Wobec tego należałoby zrezygnować z omawianej rubieży i przejść do obrony w głębi własnego ugrupowania. Pociąga to za sobą koniecz-

ność przejścia siłami 44 i 45 pz do działań opóźniających, wykonania kontrataku siłami 15 pcz na kierunku: JAGODNE, WOLA KORYCKA celem zahamowania tempa natarcia nieprzyjaciela na kierunku: ŻELECHOW, PARYSOW oraz oderwania od nieprzyjaciela części sił i środków, wycofania ich w głąb i zorganizowania obrony na najbardziej dogodnej rubieży. Jest rzeczą zrozumiałą, że takie działanie — szczególnie w warunkach nocnych — jest przedsięwzięciem bardzo skomplikowanym, niemniej w konkretnej sytuacji koniecznym.

Trzecia rubież wydaje się również nie do przyjęcia, chociaż warunki terenowe pozwalają na zorganizowanie skutecznego oporu nawet niedużymi siłami (rz. SWIDER, kompleksy leśne, bagna). Mimo to jednak odległość około 35 km do rz. BUG i przepraw na rz. WISŁA na płu od WARSZAWA wyklucza celowość organizowania na niej obrony.

Rubież druga przebiega w terenie na ogół dogodnym do organizowania obrony. Ponadto jest ona na całej szerokości przygotowana częściowo do obrony, co w warunkach ograniczonego czasu nabiera istotnego znaczenia, gdyż można będzie z powodzeniem wykorzystać cały szereg już wykonanych umocnień inżynierskich. Pasma lasów, zabagnienia oraz rz. SWIDER i KOSTRZYŃ pozwalają na zgrupowanie zasadniczych sił dywizji na stosunkowo wąskim (około 30 km) odcinku dogodnym do rozwijania natarcia przez nieprzyjaciela. Przygotowany częściowo przez nieprzyjaciela do obrony zach. brzeg. rz. KOSTRZYŃ ogranicza swobodę jego manewru oraz stwarza warunki do zamknięcia ewentualnie zagrożonego kierunku: SIEDLCE, STANISŁAWÓW stosunkowo niedużymi siłami. Dogodny do obrony teren, duża ilość dróg zarówno dofrontowych, jak i rokadowych na północ od ww. rubieży mogą zapewnić warunki szybkiego manewru sił i środków na kierunki zagrożone.

Wydaje się, że organizując obronę na ww. rubieży nie ma potrzeby obsadzania zawczasu rubieży rz. KOSTRZYŃ, a działanie całości sił dywizji można nastawić na kierunek prawdopodobnie najbardziej zagrożony, tj.: ŻELECHOW, NIEPOREĆ. Zorganizowane rozpoznanie na podejściach do rz. KOSTRZYŃ może stworzyć warunki takie, że do obrony jej zachodniego brzegu dywizja przejdzie częścią sił wówczas, kiedy stwierdzone zostanie podejście na ten kierunek nieprzyjaciela.

O celowości organizacji obrony na tej właśnie rubieży ponadto stanowią:

a. Możliwość posiadania odpowiednich sił i środków oraz dostatecznej ilości czasu na organizację skutecznego oporu. Biorąc pod uwagę możliwe tempo natarcia nieprzyjaciela, należy liczyć się z tym, że jego siły główne najpóźniej do świtu 5.9 mogą podejść do ww. rubieży i atakować ją z marszu. Wydaje się zatem, że w konkretnej sytuacji do organizowania obrony w głębi można użyć od godzin wieczornych 4.9 12 pz, (który do tego czasu zakończy likwidację nieprzyjaciela) w rejonie MINSK MAZOWIECKI i CEGŁÓW, 2/43 pz i pozostałe siły 1 i 3/43 pz oraz batalion minowania i niszczeń 5 ABSap. Siły te będą miały dostateczną ilość czasu na zorganizowanie skutecznego oporu. Ponadto w wyniku uderzenia 15 pcz, 44 pz będzie w stanie

oderwać część sił od nieprzyjaciela i skierować je w nakazany rejon obrony.

b. Możliwość zapewnienia warunków przeprawy sił głównych 3 armii oraz dowozu zaopatrzenia na zachodni brzeg rz. WISŁA w dniu 5.9. Odległość ww. rubieży od rz. BUG wynosząca około 75 km pozwoli na względnie swobodną przeprawę sił głównych 3 APanc oraz dowóz zaopatrzenia na zachodni brzeg rz. WISŁA, a także utrzymanie przepraw w rejonie płn WARSZAWA nawet wówczas, jeżeliby nieprzyjacielowi udało się włamać w rejon obrony dywizji w dniu 5.9 na głębokość 30—40 km.

Wydaje się więc, że zorganizowanie obrony na omawianej rubieży umożliwi dywizji wykonanie zadań postawionych jej przez armię na dzień 5.9.

* * *

*

W otrzymanym zadaniu nie został sprecyzowany rejon głównego wysiłku obrony dywizji, a tylko ogólny kierunek: SEROKOMLA, NIEPOREĆ, na którym ma ona nie dopuścić do przerwania się nieprzyjaciela i wyjścia jego zasadniczych sił na głębokie tyły ugrupowania operacyjnego 3 APanc.

Dywizja zadanie to wykona wówczas, jeżeli do świtu 6.9 utrzyma obszar na wsch brzegu rz. WISŁA położony na płn od rubieży: rz. ŚWIDER, MINSK MAZOWIECKI, KAŁUSZYN oraz zach brzeg rz. KOSTRZYN; w przeciwnym wypadku nieprzyjaciel będzie mógł obezwładniać ogniem artylerii oraz pociskami raketowymi typu „Honest John” przeprawy na rz. WISŁA w rejonie płn WARSZAWA oraz prawdopodobnie zasadniczą drogę dowozu (JADÓW (1642), RADZYMIN (0812), LEGIONOWO). Dlatego też użycie zasadniczych sił i środków dywizji oraz związany z tym wybór rejonu głównego wysiłku obrony powinny stworzyć warunki rozegrania walki obronnej w dniu 5.9 w sposób zapewniający ostateczne utrzymanie ww. rubieży do świtu 6.9.

Z działań, które od 14.00 4.9 prowadzi 12 KA npla, wynika, że dąży on do rozbicia 15 DZ, wykonując główne uderzenie siłami dwóch dywizji, a następnie do rozwinięcia powodzenia w ogólnym kierunku: ZELECHÓW, NIEPOREĆ. Sugestie te potwierdzać może fakt rozmieszczenia oraz ruch wykrytych odwodów nieprzyjaciela, które prawdopodobnie zostaną użyte dla spotęgowania siły uderzenia na omawianym kierunku. Dane te sugerują konieczność skupienia głównego wysiłku obrony dywizji na ogólnym kierunku: ZELECHÓW, NIEPOREĆ. Należy się liczyć z tym, że nieprzyjaciel działający w nocy z 4 na 5.9 wzdłuż dogodnych do natarcia dróg o świcie 5.9 siłami głównymi 4 i 7 DZ może z marszu zaatakować przedni skraj obrony 15 DZ na odcinku: JAŻWINY, JERUZAL.

Warunki terenowe w pasie obrony 15 DZ wskazują na to, że 4 DZ nieprzyjaciela najprawdopodobniej będzie dążyła do rozwinięcia natarcia na kierunku: WILCHTA, WÓLKA MLĄDZKA i dalej prawobrzeżna WARSZAWA; natomiast 7 DZ i ewentualnie podciągnięte w ciągu nocy świeże siły na kierunku: LATOWICZ, SIENNICA, MIŃSK MA-

ZOWIECKI i dalej NIEPOREŃ. Znajdujące się w rejonie obrony dywizji pasma lasów każą przypuszczać, że zasadnicze siły nieprzyjaciela mogą działać w pasie: PUZNÓWKA, MLĄDZ, DĄBRÓWKA, MIŃSK MAZOWIECKI.

Warunki te sugerują, ażeby dywizja w ciągu nocy z 4 na 5.9 skupiła wysiłek obrony wzdłuż szos: TROJANÓW, PUZNÓWKA; WILCZYSKA, PARYSÓW i ŁUKÓW, LATOWICZ, natomiast od świtu 5.9 w rejonie: PUZNÓWKA, DĄBRÓWKA, DĘBE WLK, będąc jednocześnie w gotowości do zabezpieczenia części sił kierunku: SIEDLCE, STANISŁAWÓW (w wypadku jeżeliby nieprzyjaciel dążąc do wyjścia na tyły sił głównych dywizji zmanewrował odwody na wymieniony kierunek).

Znajdująca się rejonie obrony 15 DZ rz. ŚWIDER może w poważnym stopniu komplikować manewr sił i środków (szczególnie 15 pcz) w rejon obrony 44 pz. Dlatego też wydaje się słuszne jak największe usamodzielnienie 44 pz, przydzielając mu w tym celu pozostałe siły 43 pz.

* * *

Przyjęty w rozwiązaniu jeden z możliwych wariantów ugrupowania bojowego 15 DZ do działań w dniu 5.9 wynika między innymi z następujących przesłanek:

a) Sytuacja bojowa, w jakiej znalazła się DZ w godzinach popołudniowych 4.9, oraz przewidziany charakter działań w ciągu nocy z 4 na 5.9, wskazują na to, że nacelowiej jest mieć w pierwszym rzucie te siły i środki, które miałyby maksymalną ilość czasu na organizację obrony na wybranej rubieży w głębi, czyli 44 pz z podporządkowanymi mu pozostałymi siłami 43 pz oraz 12 pz.

44 pz jest w stanie skierować podporządkowany mu 2/43 pz oraz pozostałe siły i 3/43 pz w nakazany do obrony rejon i od godzin wieczornych 4.9 przystąpić do organizacji obrony. Pozostałe siły pułku, wykorzystując działanie 15 pcz, powinny stopniowo odrywać się od nieprzyjaciela i odchodzić w głąb rejonu obrony. Takie działanie pozwoli na posiadanie około 24.00 4.9 zasadniczych sił 44 pz w głębi, na planowanej rubieży obrony. Licząc się z możliwością podejścia sił głównych nieprzyjaciela o świcie 5.9, 44 pz będzie miał dostateczną ilość czasu na organizację obrony.

12 pz do godzin wieczornych 4.9 zlikwiduje nieprzyjaciela w rejonie MIŃSK MAZOWIECKI i CEGŁÓW i po uporządkowaniu sił i środków natychmiast przejdzie do organizacji obrony w nakazanym rejonie, mając do dyspozycji całą noc. Posiadanie w drugim rzucie dywizji 15 pcz i 45 pz uwarunkowane jest przede wszystkim tym, że pułki te w ciągu nocy z 4 na 5.9 będą opóźniały podejście nieprzyjaciela do zasadniczej rubieży obrony i nie będą w stanie przyjąć na siebie jego uderzenia od świtu 5.9; z drugiej zaś strony zorganizowana obrona 44 i 12 pz stworzy warunki oderwania się ww. pułków od nieprzyjaciela, odejścia w głąb obrony dywizji i przygotowania się do dalszych działań.

b) Nieprzyjaciel w dniu 5.9 będzie prawdopodobnie rozwijać dalsze natarcie całością sił 4 i 7 DZ. Liczę się z tym, że zarówno 4, jak i 7 DZ mogą być ugrupowane w dwa rzuty. Wobec tego na głębokość ugrupowania bojowego pułków pierwszego rzutu, nieprzyjaciel może użyć: około ośmiu batalionów piechoty zmotoryzowanej oraz około 218 czołgów. (Przyjęto, że w pierwszym rzucie 4 i 7 DZ nacierają brygady pancerne. Pod uwagę wzięto 35% strat w 4 DZ i 30% strat w 7 DZ). Siłom tym 44 i 12 pz mogą przeciwstawić:

- około sześciu batalionów piechoty zmotoryzowanej;
- około 101 czołgów i środków ppanc (po uwzględnieniu strat).

Dodając do tego 10 środków ppanc odwodu przeciwpancernego dywizji, który będzie działał w rejonie obrony pułków pierwszego rzutu, 218 czołgom nieprzyjaciela możemy przeciwstawić 111 własnych czołgów i środków ppanc*).

Wydaje się więc, że przy takim ugrupowaniu oddziałów istnieją realne warunki skutecznego kanalizowania natarcia nieprzyjaciela w rejonie obrony pułków pierwszego rzutu oraz niszczenia go zmasowanymi uderzeniami ogniowymi i kontratakami drugiego rzutu dywizji. Natomiast posiadanie w drugim rzucie 15 pz i 45 pz spotęguje siłę oporu w głębi obrony, w wypadku gdyby nieprzyjaciel wprowadził do walki drugi rzut 4 i 7 DZ i ewentualnie podciągnięte w ciągu nocy z 4 na 5.9 świeże siły z głębi, jak również pozwoli na osłonę otwartych skrzydeł sił głównych dywizji.

c) Teren w rejonie planowanej do obrony rubieży, dogodny do natarcia nieprzyjaciela na odcinku szerokości do 32 km. Rozmieszczenie na tym odcinku w pierwszym rzucie zasadniczych sił dwóch pułków zapewnia warunki zorganizowania ciągłej strefy ognia ppanc i broni piechoty przed przednim skrajem, jak również wzajemne wsparcie ogniowe poszczególnych punktów oporu w głębi obrony.

*

* *

Użycie drugiego rzutu dywizji w dniu 5.9 uzależnione będzie od możliwego charakteru działania nieprzyjaciela. Jeżeli działanie nieprzyjaciela rozwijać się będzie na przewidzianym kierunku: ŻELECHÓW, NIEPORĘT, to wówczas należałoby przewidzieć manewr całości sił drugiego rzutu dywizji w ogólny rejon płd MIŃSK MAZOWIECKI. Jeżeli natomiast nieprzyjaciel zmanewruje w nocy z 4 na 5.9 część sił na kierunek: SIEDLCE, STANISŁAWÓW, wówczas w zależności od rozwoju sytuacji część lub nawet całość sił drugiego rzutu przewidzieć należy do działania w rejonie zach brzeg rz. KOSTRZYŃ. Dlatego też rozmieszczenie drugiego rzutu w głębi obrony (a szczegól-

*) W kalkulacjach nie brano pod uwagę pozostałych sił i środków 43 pz, z wyjątkiem 2/43 pz.

nie 45 pz) powinno zapewnić warunki do użycia go na możliwych kierunkach zagrożonych.

Inne zagadnienia związane z ugrupowaniem bojowym dywizji oraz manewrem sił i środków zostały naświetlone w dalszej części zeszytu.

Załączniki:

1. Decyzja dowódcy 15 DZ do obrony w dniu 5.9.
2. Prawdopodobne działania npla w dniu 4.9 i w nocy z 4 na 5.9 oraz przewidywane rubieże opóźnienia.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE ZADANIA PRZEZ DOWÓDCĘ ARTYLERII 15 DZ

1. Możliwości ogniowe artylerii dywizji.

Do działań obronnych dywizja przechodzi z dotychczasowym wzmocnieniem w artylerii (skład artylerii 15 DZ, jej stan i rozmieszczenie zawarte są w części drugiej Zeszytu Taktycznego nr 1 (18) 1967 r.

Posiadaną ilością artylerii jestem w stanie:

- osłonić działania opóźniające 45 pz i częściowo 44 pz, a następnie 15 pcz siłami jednego dywizjonu przydzielonego do każdego pułku oraz wzmocnić w tym okresie działania pułku czołgów dodatkowo ogniem dywizjonu ciężkiego, pozostającego do mojej dyspozycji;
- w działaniach obronnych w dniu 5.9. wzmocnić pułki pierwszorzutowe przydzielając im po jednym dywizjonie artylerii, a z chwilą użycia pułków drugorzutowych — przydzielić im również po dywizjonie artylerii;
- w dyspozycji przez cały okres działań w dniu 4 i 5.9 pozostawić 4 drt. Ponadto w pierwszym okresie walki obronnej w dniu 5.9 do czasu powzięcia decyzji co do użycia pułku (pułków) drugiego rzutu mieć w dyspozycji od 1 do 2 dywizjonów artylerii, którymi początkowo wzmocnić ogień pułków pierwszego rzutu, a w momencie użycia pułków drugorzutowych — wzmocnić nimi te pułki;
- 15 dppanc wykorzystywać nadal jako odwód przeciwpancerny dywizji.

2. Propozycje podziału artylerii, kolejności przegrupowania i jej ugrupowania bojowego oraz czas osiągnięcia gotowości ogniowej w nowych rejonach.

Na okres działań obronnych proponuję następujący podział sił i środków artylerii:

- 15 drt pozostawić przez cały czas w dyspozycji dowódcy 15 DZ. W ciągu nocy należy przegrupować go kolejno bateriami w rejon głównych stanowisk startowych oraz przygotować zapasowe stanowiska startowe w rejonie lasu pld wsch CEGŁÓW. Ponadto przewidzieć dla niego rejon zapasowych stanowisk startowych w rej. STANISŁAWÓW, na wypadek włamania się przeciwnika w ugrupowanie obronne pułków pierwszorzutowych;
- 1/5 ABAA i 2/15 pa w początkowym okresie działań obronnych proponuję pozostawić do swojej dyspozycji, ugrupowując je na styku pułków pierwszorzutowych, głównie dla wzmocnienia ognia tych pułków, a dywizjon ciężki dodatkowo dla zapewnienia moż-

liwości ciągłego zwalczania środków napadu jądrowego npla — łącznie z dywizjonem raket taktycznych. Dla tych dywizjonów proponuję następujące główne stanowiska ogniowe (patrz decyzja dowódcy 15 DZ do obrony — załącznik nr 1).

Zapasowe stanowiska ogniowe wybrać i przygotować w rejonie głównych stanowisk ogniowych, a ponadto:

- a) dla 1/5 ABAA — w rej. pld ŁADZYN (9036) na wypadek przełamania przez npla obrony pułku pierwszego rzutu;
- b) dla 2/15 pa — w rej. pld wsch JABŁONNE (9064) dla zabezpieczenia obrony 45 pz na wypadek rozwijania działań przez przeciwnika ogólnie na kierunku: SIEDLCE, STANISŁAWÓW;
- 15 pa (bez 1 i 2/15 pa) przydzielić do 12 pz. Stanowiska ogniowe dla niego proponuję w rej. pld KICZKI I (7248);
- 1/15 pa pozostawić w 44 pz. Główne stanowiska ogniowe w rejonie pld wsch GOŁAW (6438);
- 15 pcz, w razie powzięcia decyzji dotyczącej jego użycia, wzmocnić 1/5 ABAA, a 45 pz — 2/15 pa;
- odwód ppanc trzymać w dalszym ciągu w rejonie 15 dppanc. Na okres działań obronnych proponuję dla niego rejon ześrodkowania zach JĘDRZEJÓW NOWY oraz trzy kierunki działania:
 - kierunek pierwszy: CEGŁÓW, SIENNICA, KOŁBIEL;
 - kierunek drugi: CEGŁÓW, KICZKI, LATOWICZ;
 - i kierunek trzeci: CEGŁÓW, KAŁUSZYN, GREBKÓW (9262).Na każdym z tych kierunków przygotować dwie do trzech rubieży rozwinięcia.

Przegrupowanie artylerii w ciągu nocy z 4 na 5.9 z dotychczasowego położenia obronnego:

- 15 pa (bez 1 i 2/15 pa) przegrupować w pierwszej kolejności do 12 pz w rejon uprzednio proponowanych SO głównych;
- 15 drt przegrupować w dwóch etapach: w pierwszej kolejności — pierwszą baterię, w następnej — resztę dywizjonu tak, aby do świtu dnia 5.9. dywizjon osiągnął gotowość całością sił w rejonie ŁĘKAWICA;
- 1/15 pa przegrupować w rejon obrony 44 pz, z siłami pułku;
- 1/5 ABAA przegrupować z siłami 15 pcz;
- 2/15 pa wspierać walkę 45 pz aż do wycofania się jego sił poza przedni skraj 12 pz, po czym odejść na proponowane stanowiska ogniowe;
- 15 dppanc przegrupować w trakcie wycofywania się sił 45 pz i 15 pcz z takim wyliczeniem, aby do świtu zająć proponowany rejon ześrodkowania.

3. Proponowany manewr ogniem i sprzętem w toku walki obronnej dywizji.

- a) W wypadku skoncentrowania głównego wysiłku npla na kierunku ŻELECHÓW, KOŁBIEL — działania obronne 44 pz wesprzeć dodatkowo ogniem artylerii dyspozycyjnej, tj. 1/5 ABAA i 2/15 pa.

b) W wypadku gdy przeciwnik główne uderzenie skieruje przeciwko 12 pz, wesprzeć ten pułk ogniem artylerii dyspozycyjnej.

c) W razie skierowania przez npla równomiernego wysiłku przeciwko 44 i 12 pz, każdy z pułków wesprzeć ogniem jednego dywizjonu dyspozycyjnego.

Odwód ppanc skierować na kierunek, na którym przeciwnik użyje zdecydowaną większość swoich czołgów.

d) W wypadku zarysowania się działań npla na kierunku SIEDLCE, STANISŁAWÓW, skierować do dyspozycji 45 pz 2/15 pa.

e) W razie użycia do kontrataku pułków drugiego rzutu dywizji, wzmocnić je dywizjonami artylerii zgodnie z proponowanym jej podziałem.

f) W razie konieczności użycia pułków drugiego rzutu do obrony na rubieży: OTWOCK, MIŃSK MAZOWIECKI, KALUSZYN — 15 drt i artylerię dyspozycyjną przegrupować na zapasowe stanowiska ogniowe w głębi obrony, zgodnie z uprzednią propozycją.

4. Propozycja obrony przeciwpancernej.

44 i 12 pz organizują obronę przeciwpancerną własnymi środkami. Z uwagi na to, że odwód 4 DZ nieprzyjaciela w sile brygady pancerniej w wypadku niezniszczenia go bronią jądrową może być użyty w pasie obrony 44 pz, należałoby polecić dowódcy 44 pz użycie całości lub części czołgów organicznych do organizacji obrony przeciwpancernej w batalionach pierwszego rzutu.

Artylerię do ognia pośredniego proponuję włączyć do ogólnego systemu obrony przeciwpancernej pułków pierwszorzutowych dla ewentualnego załamania zmasowanego uderzenia czołgów npla na kierunkach wykonanych uderzeń jądrowych.

5. Zaopatrzenie w rakiety i amunicję.

Dowóz rakiet do dywizji spodziewany jest w nocy z 4 na 5.9 i zgodnie z danymi otrzymanymi ze sztabu armii. do świtu dnia następnego dywizja otrzyma pięć rakiet jądrowych (2 x 20 KT, 1 x 10 KT i 2 x 3 KT) oraz 5 rakiet chemicznych, co pokrywa się z przydziałem rakiet na dzień 5.9.

Posiadaną obecnie raketę jądrową proponuję zachować wyłącznie do zwalczania środków napadu jądrowego npla w dniu dzisiejszym. Posiadane rakiety chemiczne wykorzystać do zwalczania podchodzących odwodów npla, głównie piechoty zmotoryzowanej.

Wykorzystanie broni masowego rażenia w dniu 5.9 — zgodnie z decyzją dowódcy 15 DZ.

Stan amunicji artyleryjskiej w pododdziałach artylerii i w składach dywizyjnych zapewnia wykonanie zadań ogniowych w dniu dzisiejszym. Amunicja na pokrycie przydziału na dzień 5.9. zostanie dowieziona do dywizji do świtu dnia 5.9.

Amunicję na dzień 5.9. dla podstawowego sprzętu artylerii proponuję podzielić następująco:

- na okres walki przed przednim skrajem obrony — 0,4 jo;
- na okres walki w głębi obrony — 0,6 jo, w tym 0,3 jo na wsparcie kontrataku dywizyjnego.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE ZADANIA PRZEZ SZEFA SAPERÓW 15 DZ

Biorąc pod uwagę aktualną sytuację na polu walki, otrzymane zadanie, zamiar dowódcy dywizji, zarządzenia i wytyczne szefa Wojsk Inżynieryjnych — do najważniejszych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego obrony 15 DZ należy zaliczyć:

1. Zapewnienie oddziałom dogodnych warunków walki, hamowanie natarcia npla oraz stworzenie warunków do oderwania się części sił npla i wycofanie na przewidzianą rubież obrony.

W celu maksymalnego zahamowania tempa natarcia npla należy natychmiast zorganizować grupy minersko-zaporowe, każda w sile około plutonu saperów, i skierować je do działania wzdłuż dróg, na których kierunku nieprzyjaciel skupia główny wysiłek. Grupy te zorganizować z sił 1 ksap z Olnz., przydzielając każdej z nich do 1000 szt min TM-53 oraz 0,5 t MW. Współdziałanie grup z pododdziałami piechoty i czołgów zorganizują szefowie saperów poszczególnych pułków działających na danych kierunkach. Grupy te przygotowują do zniszczenia i zniszczą bezpośrednio przed podejściem oddziałów npla ważniejsze węzły dróg, mosty, przepusty, zaminują odcinki dróg, ewentualne objazdy zniszczonych obiektów oraz osłonią zaporami punkty oporu, znajdujące się w pobliżu dróg, ściśle współdziałając z pododdziałami piechoty i czołgów.

OZap 15 DZ po zaminowaniu rubieży pld OSTROZEN i przekazaniu zapór pododdziałom 44 pz, które organizują tam punkty oporu, przesunie się w rejon REDUCIN, gdzie zaminuje pld skraj m. MIERZACZKA (4846) oraz CHECINY, ustawiając 1200 min. Jednocześnie wykorzystując posiadane 1,5 t materiału przygotowuje niszczenie mostów w rejonie pld wsch MIERZACZKA oraz mostu na rz. WILGA w rej. LESZCZYNY (5244). Po ustawieniu zapór i przygotowaniu niszczeń dowódca OZap pozostawi tam służbę porządkowo-ochronną oraz organizuje ochronę przygotowanych do zniszczeń obiektów siłami 3 plut 2 ksap; pozostałymi siłami (plut. min k tech) zajmuje rejon ześrodkowania OZap — las pld GREBISZEW (7636), gdzie wydzieli część sił plutonu do przygotowania rejonu pod względem inżynieryjnym, a większością sił dowiezie 2000 szt. min TM-53 oraz 1,0 t MW z m. STANISŁAWOW, gdzie te materiały zostaną dowieszone transportem czołówki materiałowej PBA.

3 plut 2 ksap po dokonaniu niszczeń wycofuje się w ugrupowaniu 15 pcz, osiągając do świtu 5.9 rejon OZap. Od godz. 5.00 5.9 OZap 15 DZ będzie w gotowości do ponownego użycia,

Biorąc pod uwagę konieczność zorganizowania rubieży obrony w głębi pasa działania dywizji oraz brak dostatecznej ilości sił i środków inżynierskich, nie będzie można zaangażować innych sił inżynierskich do walki w końcu dnia 4 i w nocy z 4 na 5.9. Bezpośrednie zabezpieczenie walki pododdziałów piechoty i czołgów poszczególnych pułków będzie realizowane siłami saperów organicznych i przydzielonych w okresie wcześniejszym. Żadnych zmian w podziale pododdziałów saperskich nie dokonywać.

2. Fortyfikacyjna rozbudowa rejonu obrony dywizji.

Brak poważniejszych przeszkód terenowych wymaga oparcia punktów oporu i rejonów obrony o miejscowości, małe wzniesienia oraz strumyki i rzeczki. Do organizacji obrony najbardziej nadaje się rubież: OSIECK, POSCHŁA, płu brzeg rz. ŚWIDER, zach brzeg rz. KOSTRZYŃ. Rubież ta była częściowo przygotowana do obrony przez nieprzyjaciela.

Dogodną rubieżą w głębi obrony, w oparciu o miejscowości i wzniesienia, może być rubież: KOŁBIEL, SIENNICA, JANOWO, WIŚNIEW. Poszczególne punkty oporu powinny być osłonięte zaporami minowymi i ściśle powiązane z systemem ognia broni maszynowej i pancernej.

Zakres rozbudowy punktów oporu, rejonów obrony, stanowisk ogniowych oraz stanowisk dowodzenia i punktów obserwacyjnych będzie minimalny. Ogólnie prace wykonywane przez oddziały dywizji ograniczą się do wykonania niezbędnych SO dla broni ręcznej i maszynowej, moździerzy, dział i czołgów oraz najprostszego urządzenia istniejących obiektów i przystosowania do potrzeb obrony wykonanych środkami mechanizacji SO, odcinków transzei i wykopów.

W tej sytuacji główny ciężar fortyfikacyjnej rozbudowy terenu przypada na kompanię maszyn ziemnych. Kompania ta od godz. 17.30 zajmie pośredni rejon ześrodkowania w rej. wsch KAŁUSZYN, gdzie nastąpi podział pododdziałów i skierowanie ich do poszczególnych rejonów wykonywanych prac, przegląd maszyn, uzupełnienie mps oraz nakarmienie i krótki odpoczynek załóg. Środki mechanizacji mogą być wykorzystane do prac łącznie przez 16 godz, to jest od godz. 21.00 4.9 do 5.00 5.9, a następnie po przeglądzie, uzupełnieniu mps i przegrupowaniu sprzętu — od godz. 9.00 do 17.00 5.9. Zgodnie z zarządzeniem Szefa Wojsk Inżynierskich 3 APanc, 1 kmz do 18.00 5.9 ześrodkuje się w rejonie wsch OKUNIEW i będzie w gotowości do przeprawy na zach brzeg rz. WISŁA w ciągu nocy z 5 na 6.9. W podobny sposób zamierzam wykorzystać 2 koparki BTM plut. fort. k technicznej 15 bsap.

Środki mechanizacji prac ziemnych proponuję podzielić w sposób następujący:

Środki mechanizacji prac	Ogólna liczba posiadanych środków	Przydzielono w rejon prac							Uwagi
		44 pz	12 pz	45 pz	15 pcz	SD	tyłów	15 drt	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Koparki E-255	9 szt.	2-1 szt.	2-1	2	2	1	-	-	W nawiasach podano liczbę maszyn przewidzianych do prac maskowniczych od godz. rannych, 5.9
Spych. BAT	9 szt.	1	1	2-1/	4-1/	-	-	1	
Koparki BTM	4	1	1-1	1	-	1-1	-	-	

Większe wzmocnienie środkami mechanizacji 45 pz uwarunkowane jest zwiększonym zakresem prac w rejonie pułku (osobne rejonu ześrodkowania i punkty oporu) oraz minimalnym czasem na prowadzenie prac siłami pułku, do których może on przystąpić dopiero w godzinach rannych 5.9.

W ramach przedsięwzięć maskowniczych mających na celu wprowadzenie npla w błąd proponuję rozbudować 3 pozorne batalionowe rejonu obrony. Prace te proponuję rozpocząć w godz. rannych 5.9 siłami nie mniej niż jednej kompanii piechoty, wydzielając ponadto po dwie koparki E-255 i BTM oraz dwie spycharki BAT. Pozorne SO czołgów, ukrycia dla samochodów, odcinki transzei wykonać w minimalnym zakresie, co poważnie zwiększy ilość wykonywanych obiektów.

Przy rozbudowie punktów oporu i rejonów obrony pododdziały ze względu na brak czasu wykorzystują istniejące budynki, szczególnie podpivniczone, po uprzednim wzmocnieniu ścian i stropów. Ponadto w miarę możliwości pododdziały wykonują najprostsze ukrycia w postaci przykrytych szczelin, odcinków transzei itp. Materiał do budowy uzyskać z rozebranych budynków; część materiału drzewnego oraz gotowych elementów schronów będzie do pobrania w rejonie lasu pld MIENIA w składach tartaku.

3. Przygotowanie systemu zapór inżynierskich oraz niszczeń.

Przedni skraj rubieży przewidziany do obrony rozbudowywanej w ciągu nocy z 4 na 5.9 należy osłonić zaporami minowymi przeciwpancernymi. Pola minowe przeciwpiechotne (w formie grup min lub krótkich odcinków zapór) lub mieszane proponuję ustawić siłami pododdziałów piechoty i tylko do bezpośredniej osłony obsadzonych punktów oporu i rejonów obrony. W lukach między punktami oporu i rejonami obrony w lasach wykonać odcinki zawałów, szczególnie w rejonie dróg, i odpowiednio je zaminować.

Pozzczególne pułki dysponują w chwili obecnej następującą ilością min przeciwpancernych i przeciwpiechotnych:

44 pz — 1000 min ppanc (TM-53) i 2000 min ppiech.;
12 pz — 1100 min ppanc (TM-53) i 2500 min ppiech.;
45 pz — 1300 min ppanc (TM-53) i 1500 min ppiech.;
Razem: 3400 min ppancernych i 6000 min ppiechotnych.

Z tej ilości — z wyjątkiem 12 pz — pułki podczas walki w ciągu dnia 4.9 i nocy z 4 na 5.9 zużyją przypuszczalnie około 50% min przeciwpancernych; dlatego też będą one mogły ustawić dla osłony punktów oporu na przygotowanej rubieży obrony:

44 pz — 0,7 km pola ppanc oraz 1 km pola ppiech,
12 pz — 1,5 km pola ppanc oraz 1,25 km pola ppiech,
45 pz — 1,0 km pola ppanc oraz 0,75 km pola ppiech.
Razem: 3,2 km pola ppanc oraz 3,0 km pola ppiechocie.

Ponadto siłami 3 batalionu minowania i niszczeń 3 APanc (bez 3 k), który posiada 5.000 min ppanc, można będzie osłonić przedni skraj rubieży OSIECK, POSCHŁA, LATOWICZ minowaniem stałym do godz. 24.00 4.9. Odpowiednie zarządzenie zostało już wydane i batalion ten rozpoczął realizację postawionego zadania.

3 k minowania natychmiast przegrupować w rejon płu wsch DEBE WIELKIE, gdzie częścią sił przystąpić do przygotowania rejonu pod względem inżynieryjnym, a pozostałymi siłami do godz. 20.00 5.9 dostarczyć 3 tys. min przeciwpancernych oraz 1,5 t MW z rejonu STANISŁAWÓW do zajmowanego rejonu. Od godz. 20.00 4.9 być w gotowości do działania jako OZap dywizji na kierunkach: MAJDAN — TŁUSZCZ, SIEDLCE — STANISŁAWÓW oraz GARWOLIN — WOŁOMIN, STOCZEK ŁUKOWSKI — MIŃSK MAZOWIECKI, LATOWICZ — KAŁUSZYN.

Pola minowe ustawione siłami 3 b min (bez 3 k) do godz. 24.00 zostaną przekazane szefom saperów 33 i 12 pz. Następnie od godz. 1.00 5.9 siłami 3 b min (bez 3 k) proponuję rozbudować dwa węzły zapór i niszczeń w rejonie KOŁBIEL i SIENNICA — z jednoczesnym wykorzystaniem zapór chemicznych oraz wzniesieniem pożarów lasu w rejonie LETN. CELESTYNÓW, gdyby nieprzyjaciel próbował obchodzić rejon od zachodu.

Dla przygotowania węzłów zapór i zniszczeń przeznaczyć 4000 min przeciwpancernych oraz 5 ton materiału wybuchowego. Materiał ten należy dowieźć transportem dywizji z rejonu STANISŁAWÓW do m. KOŁBIEL oraz SIENNICA najpóźniej do godz. 24.00 4.9. Dowódca 3 b min zapewni przyjęcie wyżej wymienionych środków materiałowych.

Prace związane z przygotowaniem tych węzłów zakończyć do godz. 7.00 5.9. Po wykonaniu prac 3 b min przegrupowuje się do rejonu częściowo przygotowanego pod względem inżynieryjnym przez 3 k min i od godz. 9.00 jest w gotowości do działań całością sił.

Do godz. 8.00 transportem dywizji w rejon ześrodkowania 3 k min należy dowieźć nie mniej niż 3000 min przeciwpancernych oraz 1,5 t materiału wybuchowego.

Ogólnie zatem do godzin rannych 5.9 w pasie obrony dywizji będzie ustawione (orientacyjnie):

- siłami pułków — 5 km pól minowych ppancernych i 3,0 km pól minowych przeciwpiechotnych;
- siłami OZap dywizji — 1,5 km pól minowych przeciwpancernych;
- siłami 3 b min przed przednim skrajem — 7,0 km pól minowych przeciwpancernych;
- w węzłach minowania i niszczeń — 6,0 km pól minowych przeciwpancernych;

Razem 19,5 km pól min. przeciwpanc. i 3 km pól min. przeciwpiech.

Ponadto od godz. 20.00 4.9 dywizja do minowania manewrowego będzie dysponowała 3 k min, 3000 min i 1,5 t MW. O godz. 5.00 5.9 gotowość do minowania osiągnie OZap 18 DZ dysponując 2000 min i 1,5 tony MW. Od godz. 9.00 5.9 15 DZ będzie dysponować całością sił 3 b min z dodatkowymi 3000 min i 1,5 t MW. Łącznie zatem do minowania manewrowego dywizja będzie mogła użyć 8000 min TM-53 oraz będzie posiadała 4,0 t MW, który może być wykorzystany do prac minerskich przy dokonywaniu niszczeń.

4. Zapewnienie odpowiednich dróg manewru oddziałów oraz dróg dowozu i ewakuacji.

Oddział zabezpieczenia ruchu w składzie kinż. drogowej (bez 1 plut) prowadził prace drogowe dla zabezpieczenia podejścia drugiego rzutu dywizji do rejonu przepraw na rz. WISŁA i obecnie zaangażowany jest w pracach drogowych w rejonie 6 km płu wsch GARWOLIN.

W związku z zaistniałą sytuacją prace na tym kierunku zostały przerwane i OZR otrzymał zadanie przygotowania dróg przegrupowania oddziałów dywizji oraz dróg dowozu i ewakuacji. Ze względu na dość małe liczebnie siły oddziału, znaczną ilość dróg i krótki czas na ich przygotowanie, dywizja nie jest w stanie przygotować i utrzymać wszystkich dróg dowozu i ewakuacji oraz manewru. Dlatego też w pierwszej kolejności należy przystąpić do przygotowania następujących dróg:

- nr 1 — GARWOLIN, KOŁBIEL, WÓLKA MLĄDZKA, DUCHNÓW, OKUNIEW, MIĘDZYLEŚ (0432);
- nr 2 — LATOWICZ, SIENNICA, GRĘBISZEW (7634), STANIŚLAWÓW, MIĘDZYLEŚ (0432);
- nr 3 — rokada dywizyjna, która przebiegałaby na rubieży: OTWOCK, GLINIANKA, MIŃSK MAZOWIECKI, STANIŚLAWÓW, a zatem częściowo pokrywałaby się z drogą dowozu i ewakuacji. OZR działając w dwóch grupach jest w stanie przygotować do świtu 5.9 tylko wymienione drogi. Wszystkie inne drogi wykorzystywane do tego czasu muszą być przygotowane siłami użytkowników. Od świtu 5.9 OZR może przystąpić do przygotowania dodatkowych dróg manewru.

5. Zaopatrzenie pododdziałów i oddziałów dywizji w sprzęt i środki inżynieryjne na okres walki

Materiał drzewny do rozbudowy ukryć oddziały pułku mogą uzyskać z rozbiórki budynków w miejscowościach nie wykorzystywanych do rozmieszczenia wojsk. Pułki własnym transportem mogą pobierać tarcicę z rejonu lasu pld MIENIA w zasadzie bez ograniczeń. Przydzielone ilości min i materiału wybuchowego proponuje wykorzystać w sposób następujący:

Elementy ugrupowania	Przydzielone	
	Min TM-53 (szt.)	Trotyl (t)
44 pz	1000	1,0 t
12 pz	1000	1,0 t
45 pz	1300	1,0 t
12 pcz	500	0,5 t
OZR	200	0,5 t
OInż.	1000	1,0 t
3 min	6000	3,0 t
OZap 15 DZ	2000	1,0 t
Razem:		13000 szt. 9,0 ton

Ponadto z przydzielonych min i materiału na wykonanie węzłów minowania i niszczeń przeznaczono 4000 min TM-53 oraz 5 ton MW.

Wnioski ogólne:

a. Dywizja na okres walki obronnej nie otrzymuje dodatkowo pododdziałów saperów, którymi mogłaby wzmocnić poszczególne oddziały. Dla realizowania pierwszego z wyżej wymienionych zadań proponuję:

- nie dokonywać żadnych zmian w podziale i podporządkowaniu pododdziałów inżynieryjnych przydzielonych pułkom;
- zorganizować z 1 ksap 15 bsap (z OInż dywizji) grupy minersko-zaporowe, przy czym każda z nich w sile plutonu saperów — powinna posiadać do 1000 min ppanc oraz 0,5 t MW. Grupy te ściśle współdziałając z oddziałami walczącymi będą wykonywać zapory i niszczenia bezpośrednio przed podejściem npla;
- OZap 15 DZ zaminuje rubież: pld skraj MIERZĄCZKA (4846) oraz CHECINY, ustawiając 1200 min przeciwzołgowych. Jednocześnie wykorzystując posiadane 1,5 t MW, przygotuje zniszczenie mostu w rejonie pld wsch MIERZĄCZKA oraz mostu na rz. WILGA w rejonie LESZCZYNY (5244). Od godz. 5.00 5.9 OZap dywizji będzie w gotowości do działania, posiadając 2000 szt. min ppanc oraz 1,0 t MW.

b. Główny ciężar fortyfikacyjnej rozbudowy terenu musi przejąć w zaistniałej sytuacji kmz/3 abim. Kompania ta do prac może przystąpić od godz. 21.00 i pracując łącznie 16 godzin, to jest od 21.00 4.9

do 5.00 5.9 oraz od 9.00 do 17.00 5.9, jest w stanie wykonać środkami mechanizacji:

a) w rzeczywistych rejonach i punktach oporu pododdziałów, oddziałów 15 DZ:

— wykopów na SO i schrony oraz wykopów dla ukrycia czołgów, samochodów itp. — około 116 szt;

— odcinków transzei lub rowów łączących 28 km;

b) w pozornych rejonach obrony i punktach oporu:

— wykopów na SO, ukrycia itp. — 63 szt.;

— odcinków transzei — 16 km.

Siły około jednej kompanii piechoty zmotoryzowanej i plutonu saperów wykorzystać do natychmiastowego maskowania prac ziemnych i urządzenia pod względem bojowym transzei wykonywanych przez oddziały dywizji, a także do „ożywienia” i wykonania makiet w trzech pozornych batalionowych rejonach obrony.

Oddziały i pododdziały dywizji wykonają niezbędne SO dla broni ręcznej i maszynowej, moździerzy, dział i czołgów oraz najprostsze urządzenia obronne wykorzystując obiekty istniejące lub przygotowane środkami mechanizacji. Prace te oddziały wykonują w miarę zajmowania rejonów obrony.

c. Wykorzystując do minowania piechotę, saperów pułkowych, OZap 3 APanc i OZap 15 DZ, można będzie ustawić na przednim skraju planowanej rubieży oraz w głębi obrony następującą ilość zapór:

a) minowaniem stałym — około 20,0 km pól minowych przeciwpancernych i 3,0 km pól minowych przeciwpiechotnych;

b) minowaniem manewrowym w toku walki — około 11 km pól minowych przeciwpancernych.

Ponadto można będzie przygotować odcinki rowu przeciwczołgowego, dwa węzły zapór i niszczeń w m. KOŁBIEL i SIENNICA. Na okres walki tylko w oddziałach zaporowych można będzie wykorzystać około 4 t MW do prac minerskich związanych z wykonaniem niszczeń.

d. Dla zabezpieczenia dróg manewru oraz dowozu i ewakuacji wykorzystać można OZR. W obecnym składzie nie jest on w stanie wykonać poważniejszych prac drogowych. Siłami dywizji można przygotować i utrzymać następujące drogi, które mogą być wykorzystane zarówno dla celów manewru wojsk, jak dowozu i ewakuacji:

nr 1 — GARWOLIN, KOŁBIEL, WÓLKA MLĄDZKA, DUCHNÓW, OKUNIEW, MIĘDZYLEŚ;

nr 2 — LATOWICZ, SIENNICA, GRĘBISZEW, STANISŁAWÓW, MIĘDZYLES;

nr 3 — jako rokada dywizyjna — OTWOCK, GLINIANKA, MIŃSK — STANISŁAWÓW.

e. Materiały do rozbudowy ukryć oddziały mogą uzyskać z rozbiórki, a tarcicę w dowolnej ilości ze składu tartaku w m. MIENIA. Część

gotowych elementów (drzwi, ramy, okucia itp.) mogą być przewiezione transportem oddziałów.

Posiadane miny i materiały wybuchowe proponuje przydzielić: pułkom zmechanizowanym — po około 1000 min i 1,0 t MW, pułkowi czołgów — 500 min i 0,5 t MW, oddziałom zaporowym średnio 2—2,5 jm; w odwodzie pozostawić 1000 min ppanc i 1,0 t MW.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE ZADANIA PRZEZ SZEFA ŁĄCZNOŚCI 15 DZ

Uwzględniając zadanie i decyzję dowódcy oraz wytyczne szefa sztabu dywizji, łączność na czas działań obronnych zorganizowana i utrzymywana będzie za pomocą różnych technicznych środków łączności, a także środków ruchomych.

Podstawowym rodzajem łączności będzie łączność przewodowo-radioliniowa. Ponieważ łączność radioliniowa z pułkami i KSD dywizji jest zorganizowana i częściowo czynna, nie będzie trudności z przystosowaniem jej w krótkim czasie do potrzeb wynikających z zadania i decyzji dowódcy dywizji.

Łączność przewodowa ze względu na charakter obronny będzie zorganizowana nie w pełnym zakresie. Przede wszystkim zorganizowane będą kierunki przewodowe do pułków pierwszego rzutu i KSD dywizji, w dalszej kolejności — do pododdziałów specjalnych i odwodów dywizyjnych. W celu przyspieszenia nawiązania łączności przewodowej z pododdziałami specjalnymi i odwodami, podłączane one będą do najbliższych dywizyjnych lub pułkowych węzłów łączności.

Łączność radiową należy ograniczyć do dowodzenia oddziałami i pododdziałami znajdującymi się w ruchu oraz w wypadku utraty z nimi łączności radioliniowej i przewodowej. Ponieważ łączność radiowa jest zorganizowana i czynna ze wszystkimi oddziałami i pododdziałami dywizji, również będzie można w krótkim czasie przystosować ją do struktury dowodzenia w działaniach obronnych 15 DZ.

Łączność środkami ruchomymi utrzymywana będzie na kierunkach ze wszystkimi elementami ugrupowania bojowego dywizji, a także z sąsiadami. Jako środki ruchome wykorzystywane będą etatowe środki batalionu łączności, a także śmigłowce z eskadry lotnictwa łącznikowego sztabu dywizji.

Organizację łączności przewodowo-radioliniowej oraz łączności radiowej 15 DZ w działaniach obronnych przedstawiono na odnośnych schematach — patrz załączniki nr 3 i 4.

Zabezpieczenie łączności przed oddziaływaniem nieprzyjaciela, a głównie przed zakłóceniami radiowymi realizowane będzie przede wszystkim drogą przestrzegania odpowiedniego reżimu pracy systemu łączności, systematycznej kontroli pracy poszczególnych sieci łączności, częstej zmiany danych do pracy łączności radiowej i radioliniowej.

Załączniki:

Nr 3 — Schemat łączności przewodowo-radioliniowej 15 DZ w działaniach obronnych;

Nr 4 — Schemat łączności radiowej 15 DZ w działaniach obronnych.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE ZADANIA PRZEZ SZEFA ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO 15 DZ

1. Ocena położenia przez szefa zabezpieczenia chemicznego 15 DZ.

a) Ocena warunków meteorologicznych

Warunki meteorologiczne w przyziemnych warstwach atmosfery sprzyjają wojskom własnym w użyciu broni chemicznej. Natomiast nieprzyjaciel (zakładając ryzyko natarcia jego wojsk w środkach ochronnych) może użyć w czasie ogniowego przygotowania natarcia środki trujące typu „sarin” na rubieży: SUFCZYN (6834), RADA-CHÓWKA (6838), ZGLECHÓW (7444). Lotnictwo nieprzyjaciela może użyć środki trujące na drugi rzut dywizji oraz rejon rozmieszczenia tyłów dywizyjnych.

Warunki meteorologiczne w górnych warstwach atmosfery są również korzystne dla naszych wojsk; nieprzyjaciel może w tych warunkach dokonywać jedynie powietrznych wybuchów jądrowych.

b) Ocena terenu

W rejonie prowadzenia działań obronnych przez 15 DZ dominuje teren pofałdowany z wyodrębniającymi się kompleksami leśnymi: zach. CELESTYNÓW, płn wsch. PIŁAWA, płd CEGŁÓW, płn i płn zach STANISŁAWÓW. W masywach leśnych mogą powstawać „zastoje” środków trujących, co w poważnym stopniu utrudniłoby prowadzenie prac inżynierskich w okresie organizacji obrony oraz manewr oddziałami dywizji w toku walki o utrzymanie poszczególnych rubieży obronnych. Ponadto w kompleksach leśnych mogą powstawać zawały i pożary po uderzeniach jądrowych (własnych i nieprzyjaciela).

c. Ocena nieprzyjaciela

Nieprzyjaciel w dotychczasowych działaniach stosował broń jądrową oraz środki trujące typu „sarin” i „iperyt” przy pomocy artylerii, lotnictwa i rakiet. Wiadomo, że nieprzyjaciel posiada również środki trujące typu „V-gazy” oraz miny jądrowe. Do czasu całkowitego zahamowania natarcia nieprzyjaciela należy liczyć się z tym, że może on użyć broń chemiczną (wykorzystując siły i środki poszczególnych brygad) na kierunkach:

- OSTROŻEN (4052), REDUCIN (4848), LESZCZYNY (5244), GO-CŁAW (6436);
- MIASTKÓW (5054), WILCHTA (5648), PARYSÓW (6040), WÓLKA DŁUŻNIEWSKA (6842);
- STOCZEK ŁUKOWSKI (5866), LATOWICZ (6654), SIENNICA (7470).

Jak wynika z powyższego, obiektami najbardziej zagrożonymi użyciem broni chemicznej i jądrowej nieprzyjaciela mogą być pododdziały dru-

gorzutowe pułków pierwszego rzutu dywizji oraz drugi rzut 15 DZ i rejon DPZ.

d. Ocena wojsk własnych

W dotychczasowych działaniach stan osobowy 15 DZ, z wyjątkiem 2/43 pz, otrzymał dawki napromieniowania nie przekraczające jednorazowych dawek dopuszczalnych. Dawka otrzymana przez stan osobowy 2/43 pz spowodowała prawdopodobnie to, że około 5—7% stanu osobowego utraciło zdolność bojową i wymaga leczenia szpitalnego. Stosunkowo duże dawki napromieniowania otrzymał stan osobowy pododdziałów takich, jak: 1 i 3/43 pz, tyły 43 pz, pododdziały rozpoznania skażeń 15 DZ.

Wnioski: poniesione dotychczas przez 43 pz straty w sile żywej (zniszczony prawdopodobnie sztab, tyły pułku itp.) oraz znaczne osłabienie zdolności bojowej w wyniku otrzymanych dawek napromieniowania powodują, że 43 pz praktycznie jest niezdolny do samodzielnego prowadzenia działań bojowych.

W dotychczasowych działaniach 15 DZ zużyła około 50% zapasów środków indywidualnej ochrony przed skażeniami i środków do likwidacji skażeń, znajdujących się w oddziałach i w DPZ. W 43 pz wspomniane zapasy zostały całkowicie zniszczone. Aktualny stan zapasów ruchomych umożliwi dywizji uzupełnienie strat w oddziałach tylko w ciągu jednego dnia walki.

2. Propozycje organizacji ochrony wojsk przed skażeniami na okres działań obronnych 15 DZ

a. Główny wysiłek organizacji ochrony wojsk przed skażeniami skoncentrować na organizacji ochrony wojsk przed rażącym działaniem środków trujących; w związku z tym dowódcy oddziałów powinni zwrócić szczególną uwagę na szybkie powiadomienie pododdziałów o skażeniach i wymianę informacji między sąsiadami; należy również wykonać jak najwięcej ukryć chroniących stan osobowy i sprzęt bojowy przed skażeniem środkami trującymi.

b. Główny wysiłek rozpoznania skażeń skupić na szybkim wykryciu początku i charakteru skażenia w pasie obrony dywizji; w tym celu w dniu dzisiejszym w godzinach wieczornych wystawić w pododdziałach dodatkowe posterunki obserwacji skażeń, zwracając szczególną uwagę na rubież: SUFCZYN, RADACHÓWKA, ZGLECHÓW.

c. Odwozem rozpoznania skażeń dywizji zabezpieczyć prowadzenie rozpoznania skażeń do rubieży: GLINIANKA (7828), wył. MIŃSK MAZOWIECKI (8238), JĘDRZEJÓW (8448), przewidując jednocześnie manewr na kierunek: STANISŁAWÓW, SIEDLCE.

d. Podczas organizacji powiadamiania wojsk o skażeniach uwzględnić (oprócz radiotelefonu, sygnałów świetlnych i dźwiękowych) wystawienie koło ukryć (zwłaszcza w nocy) dyżurnych w celu powiadomienia odpoczywającego stanu osobowego o niespodziewanych napadach bronią chemiczną nieprzyjaciela.

e. Bieżące straty w środkach indywidualnej ochrony przed skażeniami uzupełnić z zapasów aktualnie posiadanych w PPG i DPZ; zapasy ruchome w pułkach i dywizji odtworzyć do godzin porannych 5.9.

f. W celu ochrony stanu osobowego przed skażeniem środkami promieniotwórczymi należałoby w czasie rozbudowy rubieży obronnych wykonać przykrycia nad transzejami (10 mb na drużynę).

g. Zabiegi specjalne w pułkach pierwszego rzutu dywizji przeprowadzać środkami znajdującymi się bezpośrednio przy sprzęcie bojowym. Dla przyspieszenia zabiegów specjalnych w pułkach drugiego rzutu DZ przewidzieć manewr 15 kopchem z ewentualną możliwością rozwijania PZS w rejonach: CELINÓW (8030), las (9838), las WOLA POLSKA (9246).

h. Odkazanie dróg dowozu i ewakuacji zabezpiecza 1/11 bot., która zakończyła odkazanie drogi AUGUSTÓWKA — JĘDRZEJÓW i ześrodkowała się w rejonie ŻEBRÓWKA (9050), wył. CHROŚCICE (9052).

i. Odkazanie umundurowania zabezpiecza pluton 5 kou ześrodkowany w rejonie STRUGA (0408).

j. 15 kopchem na okres działań obronnych ześrodkować w rejonie — patrz decyzja dowódcy 15 DZ do obrony — załącznik nr 1.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE ZADANIA PRZEZ KWATERMISTRZA 15 DZ

Kwatermistrz będąc na SD dywizji został zapoznany z sytuacją i zamiarem walki dowódcy 15 DZ.

- O 18.00 4.9 kwatermistrz dywizji otrzymał następujące meldunki:
- tyły 43 pz zostały zniszczone w 80%. Straty sanitarne pułku — 340 rannych;
 - 12 pz posiada około 60% zapasów ruchomych. W PPM i 12 pz znajduje się 68 rannych, w tym 42 ciężko rannych;
 - tyły dywizji czołem kolumny osiągnęły m. HOJMIE (8664). Transport armijny dostarczył: 68 t. amunicji artyleryjskiej i moździerzowej, 15 t. amunicji przeciwlotniczej. Część transportu (21 samochodów STAR 6 x 6) kompanii dowozu amunicji po przeładowaniu amunicji znajduje się w drodze. Kolumna tyłów pokonywała odcinki dróg skażone środkami chemicznymi.

Jednocześnie kwatermistrz dywizji został poinformowany, że armia dowiezie:

- a) do 21.00 4.9: 132 t. amunicji artyleryjskiej, 35 t. amunicji przeciwlotniczej, 84 t. benzyny samochodowej, 100 t. oleju napędowego;
- b) do 3.00 5.9: 56 t. amunicji strzeleckiej, 3,5 t. amunicji do PPK; 140 t. amunicji czołgowej, 100 t. oleju napędowego, 25 t. żywności.

Do godz. 23.00 4.9 z RBA 3 APanc dywizja ma pobrać własnym transportem: 14 t amunicji strzeleckiej, 70 t amunicji artyleryjskiej, 34 t. amunicji czołgowej, 27 t. benzyny samochodowej, 60 t. oleju napędowego.

Zarządzenia wstępne kwatermistrza dla szefów służb

- a) przegrupować tyły dywizji do planowanego rejonu — z równoczesnym przebazowaniem środków materiałowych dla oddziałów w rejon KOŁBIEL;
- b) zorganizować odbiór środków materiałowych w RBA, wykorzystując w tym celu pusty transport dywizji i oddziałów drugorzutowych;
- c) przyspieszyć ewakuację rannych z rejonów obrony 44 pz i 15 pcz, wykorzystując do tego celu transport sanitarny 15 bm i transport ogólnego przeznaczenia;
- d) skierować 15 bm do rejonu pld MIŃSK MAZOWIECKI i przygotować miejsce do lądowania śmigłowców;
- e) przygotować propozycje dla dowódcy 15 DZ na godz. 19.30 4.9.

Propozycje kwatermistrza dla dowódcy 15 DZ

1. Do pomyślnego wykonania zadań proponuję tyły dywizji rozmieścić:
 - DPZ w rejonie: MIĘDZYLEŚ (0432), MIASE (0639), wył. SULEJÓW (1238), GRABÓW (0832); rejon zapasowy: wył. WOLA RASZTOWSKA (1218), DĄBRÓWKA (1618), TROJANY (1622);
 - DPM w rejonie BORÓWEK (7438), rejon zapasowy: DUCHNÓW (8424);
 - 5 mbw — rejon zapasowy WÓLKA MLĄDZKA (7822).

2. Drogi dowozu i ewakuacji:

- a) zasadnicza: MIĘDZYLEŚ (0432), OKUNIEW (9220), MIŁOSNA STR. (8816), WÓLKA MLĄDZKA (7822), KOŁBIEL;
- b) zapasowa: MIĘDZYLEŚ (0432), DOBRZE (9844), ŁAZISKA (9044), CEGŁÓW (8050), SIENNICA (7442);
- c) rokady: Nr 1 — SWIERK (7624), MIŃSK MAZOWIECKI, KAŁUSZYN (8654); Nr 2 — OKUNIEW, STANISŁAWÓW, DOBRE.

3. Stan zapasów środków materiałowych w oddziałach nie przekracza 60% ustalonych norm. Zapasy materiałowe w DPZ zapewniają zaspokojenie potrzeb w 10%.

Uzupełnienie środków materiałowych z armii nastąpi w dwóch terminach:

- do 21.00 4.9 — 167 ton amunicji artyleryjskiej i przeciwlotniczej, 100 ton oleju napędowego i 84 tony benzyny samochodowej;
- do 3.00 5.9 — 200 ton amunicji (w tym amunicji czołgowej 140 ton), 100 ton oleju napędowego, 25 ton żywności.

Oprócz tego dywizja pobierze do 23.00 4.9 w RBA 168 ton amunicji, 27 ton benzyny samochodowej i 60 ton oleju napędowego. W związku z powyższym dywizja nie będzie w stanie do świtu 5.9 dowieźć oddziałom zaopatrzenia do pełnych norm. Proponuję zwrócić się do kwatermistrza armii o skierowanie transportu z amunicją artyleryjską do rej. KOŁBIEL. Jednocześnie transport oddziałów wykorzystać do dowozu zaopatrzenia z DPZ. W celu szybszego przeładowania środków materiałowych z transportu armijnego w ciągu nocy, proszę o przydzielenie 30 ludzi do prac załadowniczych i wyładowniczych oraz do ochrony i obrony. W dniu 5.9 dywizja będzie pobierać zaopatrzenie z RBA 3 APanc. Biorąc pod uwagę zużycie środków materiałowych w dniu 5.9, zapas w oddziałach przy końcu dnia walki powinien wynosić 30% w stosunku do ustalonych norm.

4. W oddziałach dywizji jest obecnie około 900 rannych i porażonych, w tej liczbie 65% rannych od broni jądrowej i chemicznej. Ewakuacja medyczna jest utrudniona z powodu małej ilości dróg o twardej nawierzchni. Pomocy medycznej udzielają 15 bm i 5 mbw. Ciężko ranni zostaną wyewakuowani śmigłowcami sanitarnymi Mi-6 od godz. 21.00 4.9 z rejonu pln MIŃSK MAZOWIECKI.

W celu przyspieszenia ewakuacji rannych z oddziałów proponuję wydzielić 20 samochodów ciężarowo-terenowych, przystosowując je do

ewakuacji. Ze względu na dużą liczbę rannych wymagających pomocy specjalistycznej proponuję zwrócić się do armii o przydzielenie dodatkowego medycznego batalionu wzmocnienia na dzień 5.9. Przewiduje się w tym dniu około 700 rannych i porażonych. W razie uderzeń jądrowych przeciwnika przed służbą zdrowia mogą wystąpić trudności w udzielaniu pomocy medycznej w krótkim czasie.

5. Do zapewnienia nieprzerwanej pracy tyłów zostanie zorganizowana ich ochrona w rejonie rozmieszczenia i kolumn transportowych na drogach dowozu i ewakuacji.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE ZADANIA PRZEZ POMOCNIKA DOWÓDCY 15 DZ ds TECHNICZNYCH

Pomocnik dowódcy dywizji do spraw technicznych po zapoznaniu się z sytuacją techniczną w oddziałach o 14.30 4.9 postanowił:

- wydać niezbędne zarządzenia organizacyjne;
- ocenić sytuację techniczną;
- złożyć meldunek o stanie sprzętu technicznego dywizji;
- zorganizować pomoc techniczną na czas trwania działań obronnych.

1. Zarządzenia organizacyjne

a. Powiadomić kierownika środków naprawczych 15 bn, które o 14.30 4.9 miały wieś ŻEBRACZKA (6460), aby rozwinął je w rejonie lasu płn BOROWICE (5852) i przystąpił do przygotowania znajdujących się tam czołgów do ewakuacji. Jednocześnie powiadomić kierownika tych środków, że czynię go odpowiedzialnym za uszkodzony sprzęt znajdujący się we wsi PUZNÓW STARY (5446), jego naprawę lub ewakuację. Rejon pośredni dla ewakowanego sprzętu — KALONKA (6440). Dywizyjny PZWiPU — las pld IGNACÓW (8446).

b. Z chwilą nawiązania łączności z pomocnikiem dowódcy 43 pz do spraw technicznych powiadomić go, że naprawą i ewakuacją sprzętu, który był zgromadzony w lesie płn BOROWIE (5852) i we wsi PUZNÓW STARY (5446), zajmie się dywizja. Jeżeli do godziny 16.00 4.9 nie będzie łączności, trzeba przejąć warsztaty naprawcze 43 pz i wykorzystać je do naprawy i ewakuacji tego sprzętu, który uległ uszkodzeniu podczas uderzeń jądrowych, a przedstawia sobą wartość bojową lub materialną.

c. Powiadomić wydział techniczny dywizji, aby do każdego z pułków (44 i 45 pz) wysłał oficera z wydziału; oficerów tych czynię odpowiedzialnymi za zorganizowanie ewakuacji uszkodzonego sprzętu, a w uzasadnionych sytuacjach — zezwalam w moim imieniu na podjęcie decyzji dotyczącej demontażu lub zniszczenia uszkodzonej techniki.

d. Powiadomić dowódcę batalionu napraw, aby przystąpił do likwidacji dywizyjnego PZWiPU. Sprzęt nie naprawiony przygotować do ewakuacji. Przejąć i naprawić względnie ewakuować: 1 czołg, 1 transporter i 2 samochody znajdujące się w lesie płn zach. GROCHÓWKA (7010). Rejon pośredni dla ewakowanego sprzętu — MINGOSY (8470). Dywizyjny PZWiPU — las pld IGNACÓW (8446).

e. Wszystkie wolne ciągniki pancerne i kołowe wykorzystać do ewakuacji uszkodzonego sprzętu. W pierwszej kolejności ewakuować sprzęt, który nie będzie mógł być naprawiony w ciągu najbliższych 4 godzin.

Ewakuację rozpocząć natychmiast. Rejony pośrednie, do których należy ewakuować uszkodzony sprzęt: MINGOSY (8470), POSIADŁY (7448), KALONKA (6440). Po zakończeniu ewakuacji uszkodzonego sprzętu do ww. rejonów, rozpocząć jego przerzut w rejon dywizyjnego PZWiPU — las pld IGNACOW (8446).

f. Zastępca do spraw napraw — przekazać maże zarządzenia adresatom, a następnie udajcie się do LATOWICZ (6654), gdzie o 16.00 4.9 przejmiecie 4 AGE, dokonacie jej podziału na dwie podgrupy, i skierujcie na kierunki działania 44 pz oraz 43 pz i 15 pcz.

2. Wnioski z oceny sytuacji technicznej

Naprawa i ewakuacja

Do godz. 18.30 4.9 służba techniczna dokona naprawy 10 czołgów, 5 transporterów i 20 samochodów.

Do czasu rozpoczęcia ruchu wojsk 15 DZ w celu zajęcia rubieży obronnych, służba techniczna ewakuuje wszystkie wozy bojowe i pojazdy mechaniczne wymagające naprawy bieżącej i średniej. Upредить dowódcę 15 bn, aby do rana 5.9 ewakuował wszystkie czołgi oddane mu pod opiekę, gdyż rejon ten już w godzinach rannych może być kontrolowany przez nieprzyjaciela. W ciągu nocy z 4 na 5.9 zorganizować ewakuację uszkodzonego sprzętu z rejonów pośrednich w rejon dywizyjnego PZWiPU.

Obsługa techniczna

Z chwilą zajęcia rejonów obronnych przez oddziały dywizji natychmiast przystąpić do wykonania zabiegów obsługowych przy sprzęcie. W pododdziałach nierwszorzutowych obsługę przeprowadzać z zachowaniem pełnej sprawności technicznej sprzętu w każdej chwili. W oddziałach drugorzutowych obsługę przeprowadzić pododdziałami, zachowując pełną gotowość bojową do 2/3 oddziału.

Zgromadzić odpowiednią ilość zestawów naprawczych, części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych, stwarzając warunki do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia zabiegów obsługowych.

Orientacyjny stan techniki po przyjęciu ugrupowania obronnego przez 15 DZ

Nazwa oddziału	Czołgi	Transportery	Samochody
43 pz	23/2	66	95
44 pz	37/3	80	126
45 pz	38/3	88	120
15 pcz	70/2	15	100
12 pz	35/2	77	108
Pozostałe pododdz.	7/5	38	875
Razem:	210/15	364	1424

W 1 i 3 bp 43 pz przyjęto tylko 50% sprzętu; również obniżono o 50% stan w 2/44 pz.

Dane te są orientacyjne i mogą ulec zmianie po uzyskaniu pełnych danych o stratach spowodowanych uderzeniami jądrowymi. Mogą też zajść zmiany w stanie 15 pcz podczas prowadzenia przez niego działań zaczepnych.

Zaopatrzenie materiałowo-techniczne

O godzinie 15.00 4.9 stan zestawów naprawczych oraz części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych w dywizji przedstawiał się następująco:

Nazwa oddziału	Zestaw naprawy bieżącej		Zestaw naprawy średniej		Części zamienne i mat. eksploatac.
	Ilość	Ciężar w t.	Ilość	Ciężar w t.	Ciężar w t.
Oddziały	2	12	—	—	6,5
MSPanc	1,3	7,8	1	30	—
MSSam	—	—	—	—	20
15 bn	0,5	3	0,5	15	4,5
R a z e m	3,8	22,8	1,5	45	31

Wnioski:

- Materiały techniczne należy uzupełnić w oddziałach po zajęciu przez nie nakazanych rejonów obrony.
- Procent ukończenia oddziałów pierwszorzutowych dywizji będzie uzależniony od przewidywań przebiegu działań obronnych przez wydział operacyjny.
- W obecnej sytuacji należy korzystać z tego, co każdy oddział posiada, oraz wyzyskać materiały z demontażu sprzętu, który musi być zniszczony.

3. Pomoc techniczna w toku działań obronnych.

Obsługa

W toku działań obronnych nie przewiduje się dokonywania żadnych zabiegów obsługowych. Zasadnicze czynności obsługowe przy sprzęcie powinny być wykonane bezpośrednio po zajęciu rejonów obronnych przez oddziały dywizji. Szczególnie dotyczy to pododdziałów 43 i 44 pz.

Naprawa

W pułkach pierwszego rzutu prowadzić tylko naprawę bieżącą, której czas trwania nie przekracza trzech godzin. Wozy bojowe i pojazdy mechaniczne, których naprawa przekracza trzy godziny, przejmą środki dywizyjne. W pułkach drugorzutowych z chwilą przejścia do kontrataku czas naprawy przedłuża się do 5 godzin. W rejonach wyjściowych czasokres prac naprawczych nie jest limitowany. Sprzęt wymagający

naprawy średniej i głównej po ściągnięciu go na pułkowe PZWiPU dalej będzie ewakuowany siłami dywizji.

Na pułkowe PZWiPU wyznaczam następujące rejony:

- 43 pz las pld SOKOŁY (6636);
- 12 pz las pln POWŁÓKI (7448);
- 15 pcz WIELGOLAS-BRZEZIŃSKI (8626);
- 45 pz WISNIEW (9248).

Srodki dywizyjne zostaną zorganizowane w dwie grupy naprawcze: nr 1 i nr 2 i będą obsługiwać dwa kierunki ugrupowania obronnego dywizji. Grupa nr 1 — 44 pz i 15 pcz i grupa nr 2 — 12 i 45 pz.

Dywizyjne PZWiPU będą rozmieszczone w następujących rejonach: nr 1 — las pln DESNO (9028) i nr 2 — IGNACÓW (8446). W wypadku niepomysłnego przebiegu działań obronnych na kierunku 12 i 45 pz, dywizyjny PZWiPU nr 2 zostanie przeniesiony do rejonu lasu pln OSSÓWNO (0052).

Zasadniczym zadaniem grup dywizyjnych będzie wykonywanie napraw bieżących, których nie będą w stanie wykonać pułki.

Ewakuacja

Przydzielone ciągniki z armii i dywizyjne podzielić na dwie grupy, uwzględniając rozmieszczenie 15 pcz. Do godzin rannych 5.9 wszystkie ciągniki pancerne i kołowe — z wyjątkiem tych, które obsługują PZWiPU przesunąć możliwie jak najbliżej przedniego skraju obrony. Ewakuację należy prowadzić: GRE — do pułkowej drogi ewakuacji. Pułk — z drogi ewakuacji na pułkowy PZWiPU. Dywizja — z pułkowego PZWiPU na dywizyjny PZWiPU. Utrzymując zasadę ewakuacji „na siebie”, mając wolne w danej chwili ciągniki, należy wysunąć je jak najbliżej przedniego skraju obrony.

Na okres walki obronnej wyznaczam dwie dywizyjne drogi ewakuacji, naprawy i zaopatrzenia:

Nr 1 — PUZNOWKA (6038), GOCLAW (6438), WŁADZIN (7036), RUDZIENKO (7432), GLINIANKA (7828), WIELGOLAS (8426), CHABOT (9026).

Nr 2 — KAMIONKA (7050), POSIADŁY (7448), IGNACÓW (8446), JAKUBÓW (8846), WISNIEW (9248), OSSÓWNO (9852).

Celem zmniejszenia ramienia ewakuacji na drodze nr 1 wyznaczam rejon pośredni — RUDZIENKO (7432). W 45 pz sprzęt wymagający naprawy średniej i głównej ewakuować do rejonu OSSÓWNO (0052).

Zaopatrzenie materiałowo-techniczne

Po uzupełnieniu w pododdziałach technicznych zestawów naprawczych oraz części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych w nocy z 4 na 5.9, w zasadzie w ciągu dnia nie przewiduje się żadnych uzupełnień. Jednak ze względu na możliwość zniszczenia bronią jądrową przez nieprzyjaciela zapasów któregoś z oddziałów, należy w 15 bn, MSPanc i MSSam posiadać wydzielone i przygotowane czołówki — zaopatrzone wszechstronnie, które można by natychmiast skierować

tam, gdzie będą one potrzebne. Poczynić przygotowania organizacyjne do uzupełnienia materiałów technicznych w oddziałach i 15 bn w nocy z 5 na 6.9.

Dowodzenie

Do czasu przyjęcia ugrupowania obronnego dowodzenie pododdziałami służby technicznej odbywać się będzie przez:

- wykorzystanie oficerów wydziału technicznego dywizji;
- osobisty kontakt pomocnika dowódcy 15 DZ do spraw technicznych z pomocnikami dowódców pułków;
- wykorzystanie sieci radiowej sztabu i kwatermistrza.

Na okres prowadzenia działań obronnych zorganizuje się radiową sieć techniczną, która będzie utrzymywała łączność między dywizyjnymi PZWIPU a pułkowymi warsztatami naprawczymi. Dane tej sieci będą w sztabie dywizji. Ponadto wydział techniczny dywizji zorganizuje dodatkową sieć łączności z 15 bn. Dodatkowo do utrzymania łączności wykorzysta się ruchome środki łączności, kontakt osobisty i oficerów wydziału technicznego dywizji.

Część druga

PULK ZMECHANIZOWANY W OSŁONIE TYŁÓW OPERACYJNYCH I KOMUNIKACJI

NIEKTÓRE PROBLEMY DZIAŁAŃ PRZECIWDYWERSYJNYCH

Celem działań przeciwdywersyjnych jest zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz skutecznej ochrony obiektów (gospodarczych, wojskowych, polityczno-administracyjnych), władz państwowych (stanowisk kierowania) i wojsk poprzez paraliżowanie dywersyjnej działalności przeciwnika, a w warunkach sprzyjających — przez rozbięcie i wyniszczenie jego sił.

Realizacja tak ujmowanego celu działań przeciwdywersyjnych nie może się ograniczać do prowadzenia wyłącznie przeciwdywersyjnych działań bojowych. Wymagać ona będzie ponadto stosowania szeregu przedsięwzięć w zakresie: wywiadu i kontrwywiadu; działań psychologicznych; maskowania i mylenia przeciwnika oraz przedsięwzięć natury administracyjnej, gospodarczej i karnej. Przy tym należy podkreślić, że przedsięwzięcia te mogą mieć nie mniejsze, a w niektórych wypadkach nawet większe znaczenie niż działania bojowe.

Zagadnienia obrony przeciwdywersyjnej, a w tym i działań przeciwdywersyjnych — występują zarówno przy rozpatrywaniu problematyki związanej z obroną terytorium kraju, jak i z działaniami bojowymi wojsk operacyjnych i OTK. W systemie obrony terytorium kraju obrona przeciwdywersyjna jest jednym z elementów obrony lądowej obszaru kraju, a w działaniach bojowych wojsk — jednym z podstawowych elementów operacyjnego i bojowego zabezpieczenia działań, niezbędnym dla zapewnienia wojskom pełnej swobody działania.

Z powyższego wynika, że działania przeciwdywersyjne:

- a) są ściśle powiązane z innymi dziedzinami działalności obronnej kraju, stanowią ich część składową (w warunkach współczesnych raczej nieodłączną), uzupełniają je i są przez nie uzupełniane;
- b) nie mogą być prowadzone wyłącznie przy użyciu wyspecjalizowanych sił przeciwdywersyjnych. Potwierdzeniem tego jest zakres podejmowanych przez państwa zachodnie przygotowań do prowadzenia działań na tyłach wojsk przeciwnika.

W czasie drugiej wojny światowej działania na tyłach wojsk przeciwnika narastały w zasadzie żywiołowo lub były organizowane już w czasie prowadzenia wojny. Stąd też w początkowym okresie wojny nie miały one większego wpływu na działania bojowe wojsk. W razie wybuchu nowej wojny należy się liczyć z możliwością ich prowadzenia

już w początkowym jej okresie. Wskazują na to podejmowane na zachodzie intensywne przygotowania tak w zakresie rozbudowy i szkolenia wojsk specjalnych przeznaczonych do prowadzenia działań dywersyjnych na dalekich tyłach, jak i zakrojonego na szeroką skalę przygotowania wojsk operacyjnych, a szczególnie terytorialnych, do działań w rozproszeniu. W przygotowywaniu wojsk specjalnych do działań na tyłach przeciwnika przodują Stany Zjednoczone, do działań zaś w rozproszeniu — Francja i Niemiecka Republika Federalna.

Doświadczenia uzyskane podczas działań przeciwdywersyjnych, jak i bardzo do nich zbliżonych działań przeciwpartyzanckich wskazują na to, że trudno w nich osiągnąć sukces w postaci wyniszczenia sił przeciwnika i rzadko się to udaje. W warunkach przeciętnych łatwiej jest zmusić siły przeciwnika do rezygnacji z prób wykonania zadań dywersyjnych przez pozbawienie ich oparcia w społeczeństwie, odcięcie od źródeł zaopatrzenia, pozbawienie ich możliwości odpoczynku i czasu na przygotowanie akcji, niż je zniszczyć.

U podstaw omawianych trudności leżą przede wszystkim warunki powodzenia działań dywersyjnych:

- a) poparcie sił przeciwnika ze strony miejscowego społeczeństwa;
- b) stosowanie przez te siły odpowiedniej taktyki działań polegającej — ogólnie rzecz biorąc — na unikaniu otwartej walki.

1. Postawa ludności a przeciwdywersyjne działania bojowe

Postawa ludności, warunkując skuteczność działań dywersyjnych, wywiera jednocześnie decydujący wpływ na powodzenie działań przeciwdywersyjnych, a przeciwdywersyjnych działań bojowych w szczególności. Potwierdziły to zarówno doświadczenia drugiej wojny światowej, jak i doświadczenia walk narodowo-wyzwoleńczych prowadzonych po jej zakończeniu w Algierii, na Kubie i w południowo-wschodniej Azji. Potwierdza to również obecnie wojna w Wietnamie. Stąd też problem stosunku ludności do sił dywersyjnych, a co za tym idzie — i do sił przeciwdywersyjnych powinien znajdować się w centrum uwagi dowódcy i sztabu związku taktycznego bądź też oddziału, któremu powierzono organizację działań przeciwdywersyjnych.

Inna będzie postawa miejscowej ludności w wypadku prowadzenia działań przeciwdywersyjnych jako elementu lądowej obrony obszaru kraju bądź też operacyjnego lub bojowego zabezpieczenia działań wojsk operacyjnych i OTK na własnym terytorium, inna zaś w wypadku prowadzenia działań przeciwdywersyjnych jako elementu operacyjnego bądź też bojowego zabezpieczenia działań wojsk operacyjnych na zajętych terytorium przeciwnika. Na własnym terytorium, zwłaszcza w wypadku prowadzenia działań przeciwdywersyjnych w ramach obrony lądowej obszaru kraju, spotykać się będziemy nie tylko z przychylnym stosunkiem ludności, ale i z jej aktywnym poparciem (oddziałów samoobrony). Na terytorium przeciwnika należy się liczyć raczej z koniecznością prowadzenia działań przeciwdywersyjnych w warunkach okazywanego przez miejscowe społeczeństwo poparcia zwalczanym siłom

dywersyjnym. Niesprzyjającą działaniom przeciwdywersyjnym postawę miejscowej ludności mogą wzmacniać, a nawet nadawać jej zorganizowany charakter zawczasu przygotowane władze podziemne przeciwnika, dysponujące podziemnymi elementami swej władzy i podziemnym aparatem przymusu.

Organizacja działań przeciwdywersyjnych na terytorium przeciwnika wymagać więc będzie wypełnienia luki, jaka powstanie wskutek braku poparcia tych działań przez miejscową ludność, prowadząc wzmoczoną działalność wywiadowczo-kontrwywiadowczą. Działalność tę podejmować zazwyczaj będą powołane do tego celu organa cywilne bądź wojskowe kierowane na zajęte tereny przeciwnika wspólnie z siłami przeznaczonymi do zorganizowania administracji terenowej (cywilnej bądź wojskowej).

2. Taktyka przeciwdywersyjnych działań bojowych

Przeciwdywersyjne działania bojowe (bezpośrednia walka z przeciwnikiem lub dążność do jej narzucenia), będące jednym z przedsięwzięć w zakresie obrony przeciwdywersyjnej, wymagają stosowania nie tylko działań obronnych. Założone bowiem cele obrony przeciwdywersyjnej mogą być realizowane zarówno poprzez stosowanie działań obronnych, jak i zaczepnych. Więcej — cele te eksponują właściwie rolę działań zaczepnych.

W dużym uproszczeniu przeciwdywersyjne działania bojowe polegają na przeciwstawianiu się oraz zapobieganiu dywersyjnym działaniom przeciwnika. Przeciwstawianie się — to ochrona i obrona obiektów narażonych na dywersję, utrudniająca przeciwnikowi wykonanie zadań. Zapobieganie — to działania zaczepne, często określane manewrowymi (bądź obroną manewrową), polegające na poszukiwaniu sił dywersyjnych, ograniczaniu im swobody manewru oraz ich likwidacji. Zapobieganie, realizowane poprzez prowadzenie działań zaczepnych, jest skuteczniejszą formą działania niż przeciwstawianie się poczynaniom przeciwnika realizowane poprzez prowadzenie działań obronnych.

a) Działania ochronno-obronne

Działania ochronno-obronne, podobnie jak w każdej walce, spełniają w zasadzie rolę pomocniczą. Nie zapewniają one rozbicia i likwidacji sił przeciwnika, jak również nie zabezpieczają ochraniających obiektów przed dywersją. Trudno bowiem mówić o skuteczności zorganizowanej ochrony i obrony obiektów, jeżeli umożliwia ona przeciwnikowi rozpoznanie jej systemu oraz swobodny manewr sił, a tym samym pozostawia się przeciwnikowi inicjatywę co do wyboru kolejności, czasu i sposobu wykonania dywersji i wykorzystania do tego celu niezbędnych sił. W takich wypadkach zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim ochraniającym obiektom stanie się niemożliwe ze względu na brak odpowiedniej ilości sił i środków.

Zorganizowany system ochrony i obrony obiektów narażonych na dywersję, pomyślany jako uzupełnienie działań zaczepnych, jest jednak

nieodzownym elementem przeciwdywersyjnych działań bojowych. Wzbraniając bezpośredniego podejścia do obiektu dywersji, zmusza się przeciwnika do wydłużenia czasu potrzebnego na rozpoznanie obiektu, do większej koncentracji sił dla wykonania zadań dywersyjnych oraz do podejmowania walki. To z kolei stwarza warunki dogodne do prowadzenia z większym skutkiem działań zaczepnych.

Aby jednak działania ochronno-obronne spełniły pokładane w nich nadzieje — udaremniły przeciwnikowi dokonanie dywersji na ochrańnianym (bronionym) obiekcie i pozwoliły zadać straty, a w sprzyjających warunkach przejść częścią sił do działań zaczepnych w celu jego likwidacji — należy zorganizować:

- bezpośrednią ochronę obiektu;
- system obrony na bezpośrednich podejściach do obiektu (stanowiska ogniowe, przeszkody inż., odwody);
- działania rozpoznawcze na bliskich podejściach (1,5—2 km) do bronionego obiektu.

Zapewnienie tak zorganizowanej ochrony i obrony wszystkim obiektom narażonym na dywersję przeciwnika jest niemożliwe. Dlatego też ochrona i obrona mniej ważnych obiektów z konieczności ograniczać się będzie do stosowania tylko części tych przedsięwzięć. Mogą to być przedsięwzięcia tylko ochronne, przedsięwzięcia ochronne połączone z prowadzeniem działań rozpoznawczych na bezpośrednich podejściach do obiektu itp. Takim właśnie kombinowanym sposobem organizuje się ochronę i obronę systemu komunikacji i łączności, systemu energetycznego itp. Ze względu na niemożliwość ochrony całych tras bądź linii, do ich ochrony i obrony wydziela się tylko te obiekty (znajdujące się na danych trasach bądź wchodzące w skład podanych systemów), które w sposób zasadniczy wpływają na funkcjonowanie danego systemu. Odcinki tras komunikacyjnych, leżące między wydzielonymi do ochrony i obrony obiektami (węzłami komunikacyjnymi, mostami itp.) mogą być zabezpieczane (w całości bądź częściowo) przez prowadzenie na bezpośrednich podejściach do nich działań rozpoznawczych.

W wypadku prowadzenia działań na terytorium przeciwnika zajęтым przez wojska operacyjne, do działań ochronno-obronnych należy wykorzystywać przede wszystkim pododdziały ochrony, obsługi itp., stwarzając wojskom operacyjnym możliwość skierowania maksymalnej ilości sił do prowadzenia działań zaczepnych.

b) Działania zaczepne (manewrowe)

Zaczepne, przeciwdywersyjne działania bojowe polegają na stałym, intensywnym penetrowaniu zagrożonych obszarów przez silne, lekkie i ruchliwe pododdziały poszukujące przeciwnika, zdolne w razie jego wykrycia — przy współdziałaniu z siłami odwodowymi i siłami załóg ochraniających obiekty — do natychmiastowej akcji mającej na celu ściganie, okrążenie, zmuszenie przeciwnika do walki i jego zniszczenie. Taki sposób działania uwarunkowany jest taktyką działań dywersyjnych zakładającą — ogólnie rzecz biorąc — prowadzenie działań drobnymi grupami na dużych przestrzeniach oraz unikanie otwartej walki.

Skuteczność zaczepnych przeciwdywersyjnych działań bojowych polega na tym, że: a) jedynie one stanowią groźbę dla sił dywersyjnych przeciwnika, zmuszają je do ciągłej zmiany planów, ciągłego przemieszczania się, utrudniają im założenie baz i korzystanie z nich oraz utrzymywanie kontaktów z ośrodkami dyspozycyjnymi i zaopatrującymi; b) jedynie one są w stanie uprzędzić akcję dywersyjną lub w ogóle do nich nie dopuścić; c) tylko one mogą doprowadzić w sytuacjach sprzyjających do tak znacznego fizycznego i moralnego wyczerpania sił przeciwnika, że nie pozostanie im nic innego, jak tylko przyjąć nierówną walkę lub zrezygnować z działalności dywersyjnej i wycofać się z zajmowanego obszaru działań.

Doświadczenia działań przeciwdywersyjnych wykazały, że okrążenie sił dywersyjnych przeciwnika jest możliwe tylko w bardzo nielicznych wypadkach. Szczególnie trudne jest ono do zrealizowania w wypadku prowadzenia działań na terytorium przeciwnika. Stąd też pierwszym, niejako bliższym celem zaczepnych, przeciwdywersyjnych działań bojowych jest sparaliżowanie dywersyjnej działalności nieprzyjaciela i zapewnienie skutecznej ochrony i obrony zagrożonym siłom i obiektom. Drugim niejako celem, dalszym, tych działań może być zmuszenie przeciwnika do przyjęcia otwartej walki i jego wyniszczenie. Rzecz naturalna, że realizacja tego ostatniego celu, szczególnie podczas działań na zajęтым terytorium przeciwnika, wymagać będzie działań długotrwałych, nierzadko trwających miesiące, a nawet lata.

Zależnie od sytuacji, potrzeb i warunków, zaczepne, przeciwdywersyjne działania bojowe przybierać mogą następujące formy:

- działań rozpoznawczo-likwidacyjnych;
- działań pościgowo-likwidacyjnych;
- działań likwidacyjnych.

Działania rozpoznawczo-likwidacyjne i pościgowo-likwidacyjne prowadzone będą przede wszystkim w okresie realizacji celu bliższego zaczepnych, przeciwdywersyjnych działań bojowych. Działania likwidacyjne właściwe będą przede wszystkim okresowi, w którym realizowany będzie cel dalszy tych działań. Wszystkie te formy działań mogą występować jednak tak w pierwszym, jak i w drugim okresie zaczepnych przeciwdywersyjnych działań bojowych, wzajemnie się przenikając i uzupełniając.

To stałe, wzajemne niejako „przeplatanie się” różnych form działań, a co za tym idzie — i stosowanych w ich ramach sposobów działania (działania rozpoznawcze, zasadzki, wypadki, pościgi, zapory organizowane za pomocą wojska, patrolowanie, okrążenie bezpośrednio) powinno zapewnić siłom przeciwdywersyjnym ruchliwość i zdolność do szybkiego manewru. Jest to postulat warunkujący powodzenie zaczepnych przeciwdywersyjnych działań bojowych, u którego podstaw leży zasada, że takiego przeciwnika, jakim są siły dywersyjne, bić można skutecznie tylko „jego własną bronią”.

Ta nietypowa taktyka walki sił dywersyjnych — zakładająca skryte wykorzystanie przestrzeni, działanie z zaskoczenia i unikanie walki — powoduje, że stosowanie w walce z nimi metod i sposobów prowa-

dzenia działań typowych dla taktyki wojsk „regularnych” mija się z celem. Nieskuteczność takich działań potwierdziły również doświadczenia minionej wojny. Nie znaczy to jednak, że odrzucając nie znajdujące zastosowania w działaniach przeciwdywersyjnych sposoby i zasady walki ogólnowojskowej (jak np.: przełamanie, natarcie na kierunkach itp.), należy rezygnować ze stosowania tych spośród nich, które zapewnić mogą siłom przeciwdywersyjnym podnoszenie ich ruchliwości i zdolności do szybkiego manewru.

Do wypracowanych w działaniach ogólnowojskowych zasad, które mogą mieć zastosowanie w przeciwdywersyjnych działaniach bojowych, należąc będą: skupianie wysiłku w ściśle określonym obszarze, stałe posiadanie odwodów, umacnianie osiągniętego powodzenia, zaskoczenie, inicjatywa, centralizacja i decentralizacja dowodzenia. Jednak sposób realizacji zasad odznaczać się może nieraz zaskakującymi dla znawcy „konwencjonalnych” metod prowadzenia walki rozwiązaniami.

Skupianie wysiłku znajdzie tu odbicie — podobnie jak w działaniach ogólnowojskowych — w określaniu głównego wysiłku oraz zapewnieniu jego realizacji poprzez uzyskiwanie odpowiedniego nasycenia terenu wojskami i stosunku sił. W działaniach manewrowych główny wysiłek może być skupiany w ściśle określonych rejonach działań bądź też dla wykonania określonych zadań. Określenie rejonu głównego wysiłku bądź też zadań, których wykonanie wymagać będzie skupienia głównego wysiłku działań, uwarunkowane jest w każdym wypadku możliwością uzyskania jak najpełniejszych sukcesów działań. Rejon głównego wysiłku najczęściej obejmować będzie obszar, na którym rozmieszczone są ważne i opłacalne dla dywersji obiekty oraz teren przypuszczalnego bazowania sił dywersyjnych przeciwnika. Zadaniem, dla których wykonania może być skupiany główny wysiłek, będą te zadania, których wykonanie uniemożliwi realizację celu stawianego przed siłami dywersyjnymi bądź też doprowadzi do likwidacji sił przeciwnika.

Nasycenie w działaniach przeciwdywersyjnych określane jest ilością ludzi (żołnierzy) na 100 km². Ogólnie przyjmuje się, że dla skutecznego prowadzenia zaczepnych, przeciwdywersyjnych działań bojowych niezbędne jest nasycenie około 60—80 ludzi na 100 km². W rejonie, w którym skupiony będzie główny wysiłek, nasycenie powinno być znacznie większe. Jeżeli chodzi o stosunek sił, to ogólnie przyjmuje się, że dla zapewnienia skuteczności działań manewrowych powinien on znacznie przekraczać normy umożliwiające prowadzenie działań zaczepnych na zewnętrznym froncie walki. Z doświadczeń wynika, że stosunek sił przeciwdywersyjnych (wliczając w to zarówno siły zaangażowane w działaniach ochronno-obronnych, jak i w działaniach manewrowych). W wypadku prowadzenia działań przeciwdywersyjnych na zajęтым terytorium przeciwnika należy przyjąć, że osiąganie stosunku sił zbliżonego do podanego wyżej okaże się konieczne. Nie oznacza to jednak, że uzyskiwanie takiego nasycenia czy też stosunku sił rozstrzygnie walkę na korzyść sił przeciwdywersyjnych. Obniżanie jednak podanych

wskaźników musi zawsze iść w parze ze zwiększeniem ruchliwości i elastyczności działań.

Utrzymywanie inicjatywy i uzyskiwanie zaskoczenia przez siły przeciwdywersyjne możliwe jest tylko w warunkach stałego przestrzegania prymatu działań manewrowych nad działaniami ochronno-obronnymi. Dlatego też wydzielając niezbędną ilość sił i środków do realizacji zadań ochronno-obronnych trzeba jednocześnie widzieć konieczność „wygospodarowania” jak największego kontyngentu sił do działań manewrowych. Przy tym — w warunkach prowadzenia działań na zajęтым terytorium przeciwnika — do działań ochronno-obronnych powinno się wydzielać zazwyczaj pododdziały obsługi, ochrony, wartownicze itp. Do działań manewrowych zaś — przy braku wyspecjalizowanych jednostek manewrowych — związki taktyczne, bądź oddziały zmechanizowane.

Utrzymywanie inicjatywy i uzyskiwanie zaskoczenia uwarunkowane będzie stałym posiadaniem odwodów gotowych do umacniania osiąganego w trakcie działań manewrowych powodzenia. Ruchliwość i elastyczność uzyskiwana w wyniku rozśrodkowania sił przeciwdywersyjnych niejednokrotnie do szczebla kompanii i plutonu może być skuteczna jedynie przy zachowaniu możliwości ciągłego oddziaływania na ich korzyść odwodami. Posiadane na wszystkich szczeblach odwody, w wypadku wykrycia koncentracji przeciwnika, stwarzają możliwość szybkiej koncentracji sił przeciwdywersyjnych.

Tak widziane działania manewrowe wymagać będą również pewnych zmian w zakresie dowodzenia. W pierwszym okresie działań, podczas realizacji celu bliższego, dowodzenie musi być zazwyczaj decentralizowane. W tym okresie, a szczególnie wówczas, gdy dominującą formą zaczepnych działań przeciwdywersyjnych będą działania rozpoznawczolikwidacyjne, większość decyzji podejmować się będzie na szczeblu batalionu, a nawet kompanii. W drugim okresie podczas realizacji dalszego celu działań manewrowych, większość decyzji podejmowanych będzie raczej na szczeblu pułku i wyżej. Wymagać tego będzie konieczność koncentracji wysiłku w danym rejonie. Nie „uganianie się” więc dużych i ciężkich zgrupowań wojsk za drobnymi, lekkimi pododdziałami dywersyjnymi przeciwnika, a rozproszenie i możliwość szybkiej koncentracji decydują o skuteczności bojowych działań przeciwdywersyjnych.

3. Niektóre problemy organizacji działań przeciwdywersyjnych

Wnioski wypływające ze stosunku miejscowej ludności do sił przystępujących do przeciwdywersyjnych działań bojowych, jak i właściwości taktyki tych działań powinny znaleźć odbicie w podejmowanych decyzjach. Na decyzję — podobnie jak w działaniach organizowanych na zewnętrznym froncie walki — złożą się:

- ocena możliwości sił dywersyjnych nieprzyjaciela;
- zamiar dowódcy organizującego działania;
- zadania poszczególnych oddziałów;

- zadania pododdziałów wydzielonych do działań ochronno-obronnych;
- sposób zaopatrywania i medycznego zabezpieczenia walczących wojsk;
- określenie sposobu organizacji dowodzenia;
- określenie czasu gotowości do działań.

Zamiar, stanowiący koncepcję rozegrania walki, powinien zawierać: siły wydzielane do działań manewrowych i ochronno-obronnych, główny wysiłek i sposób prowadzenia działań manewrowych oraz sposób współdziałania z aparatem zabezpieczającym realizację niebojowych przedsięwzięć przeciwdywersyjnych.

Zapewnienie realizacji zamiaru wymagać będzie przyjęcia odpowiedniego ugrupowania wyjściowego do działań. Powinno ono w każdym wypadku odpowiadać myśli przewodniej działań i dlatego niewskazane jest podawanie jakiegokolwiek schematu tych działań. Można jednak pokusić się o sformułowanie wymagań wynikających przede wszystkim z konieczności zapewnienia dopływu informacji z terenu oraz stworzenia warunków maksymalnej ruchliwości i elastyczności działań. Ugrupowanie wyjściowe powinno więc zapewniać:

- bezpośredni kontakt i jak najlepsze warunki współdziałania na wszystkich szczeblach dowodzenia z terenowymi ogniwami administracji, szczególnie zaś z ogniwami aparatu organizującego działalność wywiadowczo-kontrwywiadowczą;
- panowanie nad strefą działań, zapewniające osiągnięcie nasycenia i stosunku sił odpowiedniego do stopnia zagrożenia poszczególnych rejonów;
- możliwość zwalczania sił dywersyjnych na podejściach do ochrańnianych tras i obiektów oraz dogodne warunki współdziałania między siłami prowadzącymi działania zaczepne i ochronno-obronne;
- sprawnie działający system dowodzenia i wysoki poziom dyscypliny działań.

Spełnienie wyżej wymienionych wymagań powinno zapewnić jednocześnie możliwość szybkiej koncentracji sił przeciwdywersyjnych stosownie do zmian w sytuacji i wynikających z nich zadań w kolejnych etapach działań.

Ugrupowanie wojsk w przeciwdywersyjnych działaniach bojowych może się składać: z ugrupowania rozśrodkowanych (do batalionu, kompanii, a w niektórych wypadkach aż do plutonu) w wydzielonych rejonach działań oddziałów (pododdziałów) przeznaczonych do prowadzenia działań manewrowych; ugrupowania sił wydzielonych do realizacji zadań ochronno-obronnych; odwodu dowódcy rozmieszczonego w jednym bądź kilku miejscach.

Przy podziale rejonów działań należy uwzględnić istniejący podział administracyjny. Przystosowanie bowiem rejonów działań do podziału administracyjnego — jak wynika z doświadczenia — tworzy bardziej dogodne warunki bezpośredniego kontaktu, a co za tym idzie — i współdziałania z aparatem zabezpieczającym realizację niebojowych przed-

siewzięć przeciwdywersyjnych. W warunkach prowadzenia działań na zajęтым terytorium przeciwnika — przy braku poparcia sił przeciwdywersyjnych przez miejscową ludność — będzie to miało szczególnie duże znaczenie, zwłaszcza przy zbieraniu danych wywiadowczo-kontrwywiadowczych.

W miarę uzyskiwania powodzenia i narastania warunków umożliwiających przejście do działań likwidacyjnych, może zajść konieczność rezygnacji z przyjętego w czasie organizacji działań podziału na rejony. Może się bowiem okazać wówczas konieczne określanie zadań według kierunków działania. Stąd też planowanie przeciwdywersyjnych działań bojowych odbywa się według etapów przewidywanego rozwoju działań. Jakkolwiek nie ma żadnego schematu, według którego można by określić poszczególne etapy, to jednak przyjmuje się je często zgodnie z przewidywanym rozwojem działań sił dywersyjnych przeciwnika. Nierzadko etapy określane są według podanych wyżej form zaczepnych przeciwdywersyjnych działań bojowych.

Właściwa realizacja zadań zarówno przez siły wydzielone do działań ochronno-obronnych, jak i przez siły wydzielone do działań manewrowych wymagać będzie dobrze zorganizowanego współdziałania między jednymi i drugimi. Rozsiane przeciw „garnizony” ochronno-obronne działac będą w rejonach wydzielonych dla działań manewrowych poszczególnych jednostek. Muszą one mieć zapewnioną swobodę prowadzenia (w sprzyjających warunkach) pościgów.

Pododdziały czołgów, artylerii, inżynieryjne i chemiczne wykorzystuje się w sposób zdecentralizowany. Wyjątek stanowią tu będą pododdziały artylerii lufowej.

4. Prowadzenie przeciwdywersyjnych działań bojowych

Po osiągnięciu nakazanych rejonów działań dowódcy poszczególnych oddziałów i pododdziałów ustalają miejsce rozlokowania wojsk, wydzielają odwody, a siłami głównymi przechodzą do działań rozpoznawczo-likwidacyjnych. W pierwszej kolejności rozpoznaje się rejony, z których możliwe jest prowadzenie przez dywersantów rozpoznania ochraniających obiektów (tras komunikacyjnych), rejony stwarzające siłom dywersyjnym dogodne warunki podejścia do tych obiektów (tras komunikacyjnych) oraz prawdopodobne rejony bazowania sił dywersyjnych.

Wychodząc z założenia, że z siłami dywersyjnymi można względnie skutecznie walczyć tylko przy zastosowaniu ich zasad i sposobów walki — działania rozpoznawcze musi cechować zaskoczenie, skrytość, podstęp, a nierzadko i brawura połączona z infiltracją do rejonów pozostających „we władaniu” sił dywersyjnych. Powinny one być połączone ze stosowaniem zasadzek, podstępów, patroli rozpoznawczych, punktów obserwacyjnych itp. W razie możliwości zetknięcia się z siłami dywersyjnymi, pododdziały prowadzące rozpoznanie powinny być przygotowane do organizowania wypadów i przechodzenia do pościgów

stwarzających warunki podejmowania akcji o charakterze likwidacyjnym. Gotowe do ich wzmocnienia w tym okresie powinny być „roz-siane” w rejonie działań (niejako w postaci „garnizonów”) odwody. W wypadku zlokalizowania poważniejszych sił przeciwnika do działań powinny wchodzić odwody wyższych szczebli (do odwodów dowódcy kierującego całością działań włącznie). Konieczna w tym etapie działań decentralizacja dowodzenia wymaga bardzo sprawnie działającej łączności, właściwie zorganizowanego współdziałania oraz wysokiej dyscypliny w pododdziałach.

Jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo zetknięcia się ze znacznymi, nie zorganizowanymi jeszcze odpowiednio siłami przeciwnika bezpośrednio po rozpoczęciu działań przeciwdywersyjnych, to działania rozpoznawczo-likwidacyjne mogą być prowadzone przez oddziały i pododdziały w wyznaczonych im pasach działań lub na określanych kierunkach. Mogą to być działania, w których biorące w nich udział siły działac będą na jednym kierunku (zamykanym zaporą) lub na kierunkach zbieżnych. W tym ostatnim wypadku po zacieśnieniu pierścienia sił rozpoznających, działania rozpoznawczo-likwidacyjne w pobliżu środka okrążonego rejonu powierza się wydzielonym do tego celu siłom. Jeżeli tak prowadzone „czesanie” terenu nie da rezultatów, to stanie się konieczne przejście do działań niejako „stacjonarnych”, prowadzonych w wyznaczonych oddziałom i pododdziałom rejonach.

Po przejściu poszczególnych pododdziałów do działań pościgowo-likwidacyjnych, dowódcy i sztaby wyższych szczebli powinny koordynować wysiłek wojsk działających w sąsiednich rejonach na korzyść tych pododdziałów, wspierać je działaniami lotnictwa i wzmacniać ich siły poprzez podporządkowanie im sił z innych oddziałów bądź pododdziałów lub przez wykorzystywanie odwodów. Pościg za wykrytymi grupami dywersyjnymi powinien mieć na celu ich okrążenie i zmuszenie do przyjęcia otwartej walki.

Do pościgu czołowego za wykrytą grupą dywersyjną wykorzystuje się w zasadzie tylko ten patrol rozpoznawczy, który wykrył grupę lub natrafił na jej ślad. Pozostałe siły wykorzystuje się na możliwych kierunkach wycofywania się wykrytej grupy, organizując działania zaporowe. Polegają one na zorganizowaniu systemu zasadzek na możliwych drogach odejścia sił dywersyjnych oraz ruchomych patroli „penetrujących” miejsca możliwego ukrycia się tych sił. Wymaga to z reguły użycia znacznych sił przeciwdywersyjnych. Siły te w rejon działań pościgowo-likwidacyjnych przerzucane będą najczęściej transportem samochodowym bądź też przy użyciu śmigłowców. Same natomiast działania prowadzone będą raczej pieszo. Wymagać tego będzie konieczność zapewnienia siłom przeciwdywersyjnym skrytego prowadzenia działań.

Kierowanie działaniami pościgowo-likwidacyjnymi jest nadzwyczaj trudne. Wymaga ono od dowódcy wyjątkowych zdolności organizatorskich, zdecydowania i refleksu, a od wykonawców — dobrego przygotowania taktycznego, wytrzymałości fizycznej i psychicznej. Bardzo łatwo może bowiem dojść do wymiany ognia między siłami współdzia-

lającymi ze sobą, co nie tylko powoduje niepotrzebne straty, lecz również demaskuje cały system działań. Sprawa przestrzegania linii rozgraniczenia, orientacji w terenie, sygnałów umożliwiających wzajemne rozpoznawanie się, skrupulatnej obserwacji — musi być doprowadzona do perfekcji.

Najlepsze warunki do prowadzenia działań likwidacyjnych stwarza okrążenie dywersyjnych sił przeciwnika. Zmusza ono te siły do przyjęcia otwartej walki, zapewniając w ten sposób najbardziej dogodne warunki dla ich likwidacji. Okrążenie, które uniemożliwia wyjście sił dywersyjnych poza jego pierścień, wymaga jednak stosunkowo dużej ilości sił. Po zamknięciu pierścienia okrążenia, wojska okrążające powinny być w stałej gotowości do udaremnienia nieprzyjacielowi prób przełamania pierścienia okrążenia. Szczególną uwagę zwracać się powinno na zabezpieczenie wąwozów, bagien, strumieni, rzek, ścieżek itp. W głąb okrążonego rejonu, jak również na tyłach pozycji wojsk okrążających, powinno być stale prowadzone rozpoznanie.

Likwidacja okrążonych sił przeciwnika może być dokonywana w różny sposób. Może to być zacieśnianie pierścienia okrążenia oraz jego utrzymanie — z jednoczesnym prowadzeniem w nim działań przez wydzielone do tego siły, a także utrzymanie części pierścienia okrążenia z równoczesnym prowadzeniem działań zaczepnych pozostałymi siłami.

W wypadku gdy części okrążonych sił przeciwnika uda się przerwać pierścień okrążenia, siły okrążające powinny niezwłocznie zamknąć powstały wylot, do pościgu zaś wykorzystać odwody. Jeżeli brak sił lub czasu uniemożliwia okrążenie wykrytych sił przeciwnika, najlepiej jest zmusić go do przyjęcia walki przez zorganizowanie wypadu. Polegać on będzie na zaskakującym zaatakowaniu przeciwnika w celu zadania mu jak największych strat. Za nie zlikwidowanymi w czasie wypadu siłami dywersyjnymi należy zorganizować pościg.

W odróżnieniu od działań rozpoznawczo-likwidacyjnych, działania likwidacyjne zazwyczaj wymagają będą scentralizowanego dowodzenia. W czasie ich prowadzenia istnieją najbardziej dogodne warunki użycia broni pancernej i artylerii, szczególnie zaś moździerzy.

ZALOŻENIE

do tematu: „Pułk zmechanizowany w osłonie tyłów operacyjnych i komunikacji”

Mapy: 1 : 100 000 N-32—93, 94, 95
N-32—105, 106, 107
N-32—117, 118, 119

I.

Prowadzące kontrofensywę wojska „Wschodnich” po rozbiciu przeciwnika na obszarze NRD i NRF głównymi siłami rozwijały działania zaczepne w kierunku zachodnim, częścią zaś sił — w kierunku północnym, w głąb Półwyspu Jutlandzkiego. Do połowy marca wojska „Wschodnich” doszły do wschodniej granicy Holandii i południowej granicy Danii. W wyniku tych działań znaczne siły przeciwnika zostały przyparte do wybrzeży Morza Północnego oraz okrążone w dużych miastach.

Wskutek wzrastającego oporu nieprzyjaciela, wyczerpania wojsk długotrwałymi działaniami zaczepnymi, natężenia działań dywersyjnych i ogromnych zniszczeń na liniach komunikacyjnych, tempo działań wojsk „Wschodnich” w ostatnich dniach znacznie zmalało.

II.

7 Zapasowa Dywizja Zmechanizowana (24, 25 zpz, 7 zpa, 7 zpcz) do 20.3 doszła do rz. ŁABA, a następnie została podporządkowana dowódcy Frontu. W oczekiwaniu na przeprawę przez most w rejonie HICAKER, która ma się rozpocząć o 23.00 20.3, o świcie tegoż dnia 25 zapasowy pułk zmechanizowany ześrodkował się w rejonie: WOOSNER (9846), HAJDORF (9652), GREBS (0454). Na północ od 25 zpz, w rejonie lasów pld wsch LYBTEEN ześrodkował się 26 zpz.

O godz. 8.00 20.3 na SD 25 zpz przybył dowódca 7 ZDZ i postawił dowódcy pułku zadanie bojowe. Z otrzymanego zadania, uzupełnionego informacjami szefa wydziału rozpoznawczego i szefa wydziału operacyjnego dywizji, wynika, że:

1. Na obszarze zajęтым przez wojska Frontu znajdują się liczne, rozproszone oddziały rozbitych sił operacyjnych i terytorialnych przeciwnika oraz znaczne ilości porzuconej broni, amunicji i wyposażenia. Szereg informacji świadczy o tym, że na tyłach wojsk Frontu pozostały i działają w podziemiu podstawowe ogniwa organów administracji cywilnej przeciwnika, aparatu partii politycznych, dowództw i sztabów okręgu, obwodów i rejonów obrony terytorialnej. Miejsco-

wa ludność, przepojona duchem nacjonalistycznego szowinizmu, jest w ogromnej większości zdecydowanie wrogo nastawiona do wojsk „Wschodnich”. Wrogość ta przejawia się między innymi w biernym oporze — lekceważeniu, a nawet sabotowaniu zarządzeń administracji wojskowej; zdarzają się również napady z bronią w rękę. Ilość aktów dywersji i sabotażu oraz zbrojnych napadów na jednostki wojsk „Wschodnich” była w pierwszej połowie marca stosunkowo niewielka, natomiast w drugiej połowie miesiąca wzrosła ona do niepokojących rozmiarów.

Najczęściej stosowane były następujące metody działania: niszczenie obiektów komunikacyjnych i telekomunikacyjnych materiałami wybuchowymi lub środkami podręcznymi, minowanie, zasadzki organizowane przez niewielkie grupy dywersyjne, uzbrojone w broń automatyczną i broń przeciwpancerną, napady na wartowników, służbę regulacji ruchu i patrole porządkowo-ochronne, sabotowanie zarządzeń władz wojskowych, rozlepianie i rozrzucanie ulotek propagandowych (nawet w języku polskim), wywieszanie flag NRF i USA.

System komunikacji i łączności na opanowanym obszarze jest w większości zniszczony.

Z danych wywiadu wynika, że na obszarze obejmującym terytorium obwodu LYNEBURG (na zachód od Łaby po HAMBURG, ZOLTAU, CELLE (3272), WITTENBERGE) działa w ukryciu biuro cywilne prezydenta obwodu, dysponujące aparatem administracyjnym i środkami propagandy, a prawdopodobnie i zakonspirowanymi władzami bezpieczeństwa. Na obszarze tym działa prawdopodobnie również brygada obrony terytorialnej „LYNEBURG” złożona z kilku pododdziałów piechoty i, jak się przypuszcza, z pododdziałów artylerii i saperów. Dotychczas brygada ta nie występowała zbrojnie całością sił. Nie jest wykluczone, na co wskazują pewne oznaki, że w szeregu rejonów i gmin działają podziemne władze cywilne oraz wojskowe komendy rejonów. W szeregu miejscowości zachowały się prawdopodobnie oddziały samoobrony uzbrojone w broń strzelecką, działające skrycie, przede wszystkim w nocy, bez oznak przynależności do sił zbrojnych. (Wykaz działalności dywersyjnej przeciwnika na obszarze przyszłych działań 25 zpz w okresie od 13 do 20.3 przedstawia tabela 1).

2. 7 ZDZ, ściśle współdziałając z 3 i 4 Brygadą drogowo-eksploatacyjną (BDE), 1 Brygadą wojsk kolejowych (BWK), 6 Brygadą manewrową (BM), jednostkami TBF-5, BSzF-15 oraz jednostkami zapasowymi Frontu znajdującymi się na wydzielonym obszarze działań dywizji, przystępuje do działań przeciwdywersyjnych w strefie: (wył) HAMBURG, rz. ŁABA, SZNAKENBURG (8270), (wył) AREND-ZEE (6266), WASTROW (6842), ZYLCE (4870), NINBURG, rz. WEZERA, BREMEN skupiając główny wysiłek w zalesionej, wschodniej części strefy oraz wzdłuż dużych przeszkód wodnych i zasadniczych linii komunikacyjnych Frontu. W pierwszej fazie operacji dywizja, zachowując silne i ruchliwe odwody w środkowej

części strefy, siłami głównymi prowadzi działania rozpoznawczo-likwidacyjne w całej strefie, opierając się o sieć garnizonów utworzonych przez rozmieszczone tam jednostki zapasowe i tyłowe Frontu, jednostki drogowe i kolejowe oraz wykorzystując wiadomości uzyskiwane od rozpoznania tych jednostek, od władz bezpieczeństwa i jednostek granicznych NRD. W razie wykrycia i zlokalizowania sił przeciwnika — zależnie od ich wielkości — dywizja przechodzi siłami batalionów, pułków lub całością sił do działań likwidacyjnych, poprzedzonych okrążeniem rejonu rozmieszczenia sił nieprzyjaciela.

Bezpośrednią ochronę linii komunikacyjnych, urządzeń tyłowych i urządzeń łączności zapewniają — jak dotychczas — wyznaczone jednostki wojsk Frontu.

3. Działania przeciwdywersyjne na zachód od rz. WEZERA prowadzi 2 DPD. Na północny wschód od rz. ŁABA działa 10 DZ i 1 Brygada Policji Granicznej NRD. Na południe od 7 ZDZ działa 53 DZ.

4. 25 zpz z 1/7 zpa, 1 i 2 k 7 zpcz, 3 plut psów policyjnych (z NRD), kluczem śmigłowców SM-1 przejść do działań rozpoznawczo-likwidacyjnych w rejonie ARTLENBURG (1698), rz. ŁABA, SZNAKENBURG (8270), (wył) AREND-ZEE (6266), WUSTROW (6842), ZYLCE (4870), HYCEL (8668), zachowując silne odwody i utrzymując stałą gotowość do przejścia częścią lub całością sił do działań pościgowo-likwidacyjnych i likwidacyjnych samodzielnie lub w składzie dywizji.

Nawiązać ścisłą łączność i współpracę z Szefostwem i jednostkami TBF-5, 3 i 4 BDE, 1 BWK, 6 BM, zapasowym baonem uzbrojenia spec. oraz z 1 Brygadą Policji Granicznej NRD, ustalić w szczegółach ich udział w działaniach oraz sposoby szybkiej wymiany informacji, sygnałów alarmowych i znaków rozpoznawczych.

Początek działań rozpoznawczo-likwidacyjnych — świt 21.3.

5. Na północny zachód od rubieży ARTLENBURG — HYCEL działa 24 zpz; na zachód od rubieży HYCEL, ZYLCE — 26 zpz.
6. Odwody 7 ZDZ: 7 zpcz (bez kcz) z 2/24 zpz ześrodkowany w rejonie OLDENDORF (9280), AMELINGHAUSEN (8880), ZODERSDORF (9076); 7 zpa (bez 1 dyonu 122 hb), z 1/26 zpz ześrodkowany w rejonie ZOLTAU (25 km zach MÜNSTER (7472).
7. SD 7 ZDZ — ZOLTAU, od 8.00 21.3.

Organizację, uzbrojenie i wyposażenie 25 zpz oraz pododdziałów przydzielonych i odwodów 7 ZDZ — przedstawia tabela 2.

III.

Wiadomości dodatkowe:

1. Na całym obszarze tyłów Frontu obowiązuje godzina policyjna od 17.00 do 6.00. Żołnierzom nie wolno oddalać się z rejonów ześrodkowania lub zakwaterowania. Wychodzić mogą tylko w grupach nie mniejszych niż 10 osób, z bronią i pod dowództwem oficera lub podoficera.

2. Wszystkie jednostki na obszarze tyłów Frontu otrzymują codziennie (obowiązujące przez 24 godziny) hasło oraz wzrokowe sygnały rozpoznawcze do porozumiewania się między sobą i z lotnictwem.
3. Dowódca 25 zpz ustalił, że:
 - a) Wszystkie pododdziały i oddziały zapasowe Frontu, oddziały drogowe, mostowe i kolejowe oraz oddziały tyłowe prowadzić będą intensywne rozpoznanie na odległość około 3 km wokół swoich rejonów rozmieszczenia.
 - b) W przypadku bezwzględnej konieczności, do działań pościgowo-likwidacyjnych mogą być użyte:
 - bataliony 1 BWK i 6 BM budujące lub obsługujące mosty na Łabie; wydzielić one mogą nie więcej niż 50% stanu;
 - dwa kombinowane bataliony TBF-5 organizowane w trybie alarmowym przez szefostwo TBF z różnych jednostek tyłowych, w sumie około 800 żołnierzy.Pododdziały te, wraz z transportem, mogą osiągnąć gotowość do działań nie wcześniej niż za dwie i pół godziny od chwili ich zaalarmowania; nie mogą one jednak być w akcji dłużej niż 24 godziny.
 - c) Wszystkie pododdziały tyłowe, drogowe, mostowe i kolejowe mogą być zaangażowane w walce całością sił tylko w razie bezpośredniego napadu na obiekt lub zagrożenia napadem.
 - d) Pododdziały 3 i 4 BDE występują w rejonie działań pułku tylko wzdłuż FDS 2 i 3. Są to drobne pododdziały wydzielone do ochrony urządzeń komunikacyjnych i regulacji ruchu.
 - e) Zapasowy batalion służby uzbrojenia wydziela codziennie 50% stanu osobowego do ochrony linii kolejowej na odcinku: DEMIC, LYNEBURG, ANENBURG, w związku z czym nie może on być wykorzystywany do innych zadań.
4. Od 19.3 władze NRD organizują urzędy obwodowe i rejonowe. Siedzibą obwodu będzie LYNEBURG, siedzibami zaś rejonów: LYNEBURG, MÜNSTER, YLCEN, NEECE, DANNENBURG, LYCHOW. Urzędy te mają przejąć administrację terenową. 21.3 odwodowy Urząd Bezpieczeństwa przydzielił do 25 zpz odpowiednią ilość tłumaczy, specjalistów służby śledczej i prawników. Urząd ten będzie informował na bieżąco o wynikach swojej pracy wywiadowczej.
5. Wszystkie jednostki „Wschodnich” mają wziąć aktywny udział w pracy politycznej wśród miejscowej ludności. W działaniach przeciwdywersyjnych należy ściśle przestrzegać norm prawa administracyjnego NRD i międzynarodowego prawa wojennego. Należy stale pamiętać, że podstawą powodzenia w walce z dywersją jest pozyskanie miejscowego społeczeństwa.
6. Ludzi schwytych z bronią w ręku oraz podejrzanych odsyłać pod ochroną do sztafki dywizji lub urzędów bezpieczeństwa NRD. Pro-

tokóły przesłuchań dostarczać niezwłocznie do oddziału rozpoznawczego sztabu dywizji.

7. 1/7 zpa przybędzie w rej. zach. ELDNA (0260) ok. 21.00 20.3. 1 i 2 k 7 zpcz przybędzie w rejon LYNEBURG ok. 6.00 21.3. 3 pluton psów policyjnych przybędzie do YLCEN o zmroku 21.3. Klucz śmigłowców od 10.00 21.3 jest w gotowości do startu na wyznaczone przez dowódcę 25 zpz lądowisko. Zaopatrzeniem śmigłowców w materiały pędne i smary zajmie się pułk śmigłowców.
8. Położenie 25 zpz oraz jednostek zapasowych, drogowych, kolejowych i tyłowych w rejonie działań pułku z podaniem ich faktycznych stanów (ilość żołnierzy uzbrojonych w broń strzelecką) przedstawia załącznik nr 1 — położenie wojsk własnych i wiadomości o nieprzyjacielu.

Zadania do wykonania:

W roli dowódcy 25 zpz przeanalizować otrzymane zadanie, ocenić położenie i powziąć decyzję dotyczącą działań przeciwdywersyjnych w nakazanym rejonie.

Załączniki:

Nr 1 — Położenie wojsk własnych i wiadomości o nieprzyjacielu o 20.00 20.3.

WYKAZ

działalności dywersyjnej przeciwnika na obszarze przyszłych działań 25 zpz
w okresie od 13.3 do 20.3

L. p.	Data	Obiekt ataku	Sposób ataku	Efekt działania npla	Efekt operacji pdywers.
1	2	3	4	5	6
1	13.3	mosty w Ludorf (1280)	miny	zburzenie trzech mostów	—
2	"	mosty w Myden (6074)	miny	zburzenie dwóch mostów	—
3	"	Lyneburg, Münster, Elsdorf, Bewenzen, Lychow, Blekede i szereg innych miejscowości, głównie w zach części obszaru działań pułku. (kolportaż ulotek, zrywanie obwieszeń „Wschodnich” itp. — zjawisko codzienne. Największe nasilenie tego rodzaju działalności w zach. części obszaru).	ulotki propag.	—	schwymano dwóch osobników, śledztwo nie dało żadnych rezultatów.
4	14.3	post. reg. ruchu Winzen (1480)	napad	4 żołn. zabitych, 6 rannych	2 zabitych (cywile)
5	"	most w LYNEBURG	miny	uszkodzony	—
6	"	most kolejowy w Dannenburg (8640)	miny	zburzony	—
7	"	transport amunicji w rejonie lasu wsch. NEECE (0408)	zasadka	1 zabity, 8 rannych; 3 samochody zniszczone;	—
8	15.3.	most p. Balburg (0878)	najście	1 żołnierz ranny	4 dywers. zabitych, 6 rannych — oddział samoobrony Ludorf
9	"	most w Binebyttel (9098)	miny	zburzony	—
10	"	most pld. zach. Ylccen	miny	zburzone trzy mosty i wiadukty	—
11	15.3	post. reg. ruchu w Barum (8082)	napad	2 żołn. zabitych, 3 rannych	2 zabitych (cywilów)

1	2	3	4	5	6
12	16.3	most w Dalenburg (9616)	miny	zburzony	—
13	"	most pIn wsch. Melbek (9494)	miny	zburzony	—
14	"	patrol ochr. w rejonie Dr (0882)	zasadzka?	3 żołn. zabitych, 2 rannych	1 zabity (cywil)
15	"	oficer łącznikowy TBf-5 w rejonie zach. Errel (7078)	zasadzka	2 żołn. zabitych, 1 motocykl zniszczony	—
16	"	transport MPS — las zach. Blekede (0814)	zasadzka	2 żołn. zabitych, 2 rannych; 6 samochodów zniszczonych	1 zabity (żołnierz Bundeswehry); widziano także żołnierzy USA
17	17.3	most w Ylceu	najście	1 żołn. zabity, 3 rannych	4 dywers. zabitych, 3 rannych; śledztwo bez rezultatu
18	18.3	transport MPS — las wsch. Münster	zasadzka	8 żołn. zabitych, 6 rannych; 14 samochodów zniszczonych	grupa 12 żołnierzy Bundeswehry odeszła w kierunku Zylce (4870)
19	"	transport amunicji — las Forst Gerde (8822)	zasadzka	6 żołn. zabitych, 10 rannych; 16 samochodów zniszczonych	4 żołnierzy USA zabitych w rejonie Bostelwibek (9210)
20	"	spżęt spec. jednostki rakiet plot — wiadukt Brokhefe 7484)	zasadzka, miny	7 żołn. zabitych, 3 rannych; 3 samochody, 4 rakiety zniszczone, wiadukt zburzony	3 dywers. zabitych, 3 rannych — śledztwo nie dało rezultatu. Grupa odeszła w kierunku pIn-zach.
21	"	mist kolejowy w Altanabstorf (7694)	miny	zburzony	—
22	"	most w Pojce (6474)	miny	zburzony	—
23	"	most w Wustrow (6842)	miny	zburzony	—
24	19.3	misty kolejowe — pIn Lychow (7244)	miny	zburzone dwa mosty	—
25	"	transport żywn. — Sztelle (1672)	zasadzka	3 żołn. zabitych, 6 rannych; 7 samochodów zniszczonych	—
26	19.3	Sztab 16 pImusz	zasadzka	zabity dca plmsz oraz 10 żołnierzy	3 żołnierzy Bundeswehry zabitych
27	"	Rejonowy urząd w Ylceu	najście	zabitych 4 urzędników NRD i dwóch policjantów; dom zburzony	—
28	"	Zebranie ludności w Lyneburg	napad	zabity zca dcy 1 BWK d/s pol. oraz dwóch działaczy partyjnych NRD.	—

Organizacja, uzbrojenie i wyposażenie 25 zpz oraz pododdziałów przydzielonych i odwodów 7 ZDZ „Wschodnich”

Związek	Odział	Pododdziały	Stan na 20.3	Czołgi T-34	hb 122	Uzbrojenie i wyposażenie									
						moźdz. 120	arm. ppanc	moźdz. 82	arm. bo	ckm	rkm	pmk	kbk	samocho. ciężar.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
7 ZDZ	25 pz	komp. przeszk. ofic. rezerwy	198	—	—	—	—	—	—	3	9	189	—	—	
		komp. łączności	62	—	—	—	—	—	—	—	3	62	—	3	
		komp. rozpoznawcza	61	—	—	—	—	—	—	—	3	61	—	3	
		komp. saperów	103	—	—	—	—	—	—	—	—	60	43	5	
		komp. formow.	60	—	—	—	—	—	—	—	—	5	55	—	
		pododdz marsz.	38	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	4(+4 pmk-2)	
		bateria PMK-2	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		pl. rozp. skażeń	298	—	—	—	—	—	—	3	27	257	—	—	
		1 szkolny bpsz:	85	—	—	—	—	—	—	—	9	76	—	—	
		— trzy skpz á	22	—	—	—	—	—	—	3	—	22	—	—	
		— szkol. pl. ckm	21	—	—	—	—	—	—	—	—	7	14	—	
		— pododdz. zabezp.	375	—	—	6	3	3	3	9	27	348	—	32 (w tym 12 BTR)	
		2 bpsz:	80	—	—	—	—	—	—	3	9	71	—	4(BTR)	
		— trzy kpz á	50	—	—	—	3	3	3	—	—	50	—	7	
		— k wsparcia	50	—	—	6	—	—	—	—	—	50	—	8	
		— b moźdz.	35	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	5	
		— pododdz. zabezp.	276	—	—	—	—	—	—	á 9	á 27	á 262	—	—	
		— 3 bpsz i 4 bpsz:	70	—	—	—	—	—	—	—	9	70	—	—	
		— trzy kpz á	45	—	—	—	—	—	—	9	—	45	—	—	
		— k ckm	21	—	—	—	—	—	—	—	—	7	14	—	
		— pododdz. zabezp.	275	5	—	—	—	—	—	—	—	275	—	—	
		5 szk. bcz. śr.:													

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
		— 1 szk. komp. dców i mech.	178	—	—	—	—	—	—	—	—	178	—	—
		— 2 szk. komp. działonowych	61	—	—	—	—	—	—	—	—	61	—	—
		— pl. obsługi	36	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	—
		artyleria pułkowa:	272	—	7	8	6	10	—	—	—	272	—	—
		— 1 szk. bat. art.	83	—	7	—	—	—	—	—	—	83	—	—
		— 2 szk. bat. moźdz.	127	—	—	8	—	10	—	—	—	127	—	—
		— 3 szk. bat. ppanc.	62	—	—	—	—	—	—	—	—	62	—	—
		6 szk. bat. kier.		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		samoch. (cztery komp.)	535	—	—	—	—	—	—	—	—	360	175	—
		komp. transp.	112	—	—	—	—	—	—	—	—	5	107	90
		komp. med.-sanit.	66	—	—	—	—	—	—	—	—	6	60	6
		Razem	3055	5	7	14	9	13	3	33	123	2462	468	143
		1/7 zpa	230	—	18	—	—	—	—	—	6	220	—	28
		1 i 2 k 7 zpez á	70	16	—	—	—	—	—	—	—	32	—	2
		3 plut. psów policyjnych (trzy drużyny)	40 (36psów)	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	3
		klucz śmigł. SM-1	4(śmigł.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Odwód 7 ZDZ (7 zpez bez dwóch kcz) z 1/24 zpz	1450	15	—	—	—	—	3	27	800	570	—	103
		Odwód 7 ZDZ (7 zpa bez 1 dyonu) z 1/26 zpz		—	1	—	—	—	—	—	450	500	—	98+2 BM-14

U w a g a : Liczebność jednostek zapasowych Frontu oraz jednostek tyłowych, drogowych, kolejowych itd. wykazana na mapie położenia wyjściowego (w nawiasach, pod nazwą jednostki). Uzbrojenie: 50% żołnierzy uzbrojonych w pmk i kbk, Kompania transportowa pułku obciążona zapasami w 30%; pozostała ilość samochodów może być użyta do przewozu wojska.

Wydrukowano w 500 egz.

Egz. Nr 1—500 Bibl. Tajna ASG.

Wyk. Zespół oficerów.

Druk. ASG. — Nr z. 21(0385)